БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

7-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 205 (1725)
15 ОКТЯБРЬ
ШАНБА
1960 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУТУН СОВЕТ ХАЛҚИ ВА ПРОГРЕССИВ ИНСОНИЯТ ТИНЧЛИКНИНГ ОТАШИН КУРАШЧИСИ Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ ТАРИХИЙ САФАРДАН ҚАЙТИШИНИ ҚИЗҒИН ТАБРИКЛАМОҚДА

Н. С. Хрушчев Ватанига жўнаб кетди

НЬЮ-ЙОРК. 14 октябрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XV сессиясидаги совет делегациясига бошчилик қилган СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев 13 октябрда Нью-Йорк вақти билан соат 23. 47 минутда (14 октябрда Москва вақти билан соат 6-47 минутда) Ватанига жўнаб кетди.

Украина ССР делегациясининг бошлиғи Н. В. Подгорний, Белоруссия ССР делегациясининг бошлиғи К. Т. Мазуров, СССР ташқи ишлар министри А .А. Громико, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XV сессиясидаги Венгрия делегациясининг бошлиғи Я. Кадар, Венгрия Халқ Республикасининг ташқи ишлар министри Э. Шик «ТУ-114» самолётида Н. С. Хрушчев билан биргаликда Нью-Йоркдан учиб кетдилар.

Совет Иттифоқининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳузуридаги доимий вакили В. А. Зорин, СССРнинг Қўшма Штатлардаги элчиси М. А. Меньшиков, Украина ССР ташқи ишлар министри Л. Ф. Паламарчук, Белоруссия ССР ташқи ишлар министри К. В. Кисилев, Польша Халқ Республикасининг ташқи ишлар министри А. Рапацкий ва Нью-Йоркдаги совет колониясининг аъзолари Н. С. Хрушчевни Нью-Йоркнинг Аидлуайлд аэродромида узатиб қолдилар.

Аэродромда Н. С. Хрушчев баёнот берди.

Совет ҳукуматининг бошлиғи узатиб чиққанларнинг ҳаммаси билан қизғин хайрлашди. Унга гулдаста тақдим этилди. Самолёт учиб кетгунича Н. С. Хрушчев узатиб чиққан кишилар билан ҳазиллашиб гаплашиб турди ва Нью-Йоркдаги совет колониясининг ҳамма аъзоларига бахт-саодат ва ишларида муваффақиятлар тилади.

Узатиб чиққанлар ҳам Н. С. Хрушчевга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат тилаб, эсон-омон бориб етишини тилаб қолдилар.

1960 йил 13 октябрда Нью-Йоркдан жўнаб кетиш пайтида Н. С. Хрушчевнинг аэродромда сўзлаган нутқи

Бугун мен, шунингдек Совет Иттифоқининг ташқи ишлар министри ўртоқ Громико ва бошқа ўртоқлар Ватанга қайтиб кетаётирмиз. Ўртоқ Зорин Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг ишида Совет Иттифоқининг вакили бўлиб қолади.

Биз яхши кайфият билан жўнаб кетаётирмиз, чунки энг муҳим халқаро масалаларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти орқали, Бош Ассамблеянинг мажлислари орқали ҳал этилади деб умид қилишга имконият берадиган баъзи аломатлар пайдо бўлди. Мустамлакачилик режимини тугатиш проблемаси юзасидан қабул қилинган қарордан айниқса мамнунмиз.

Биз икки ёқлама хурсанд бўлмоқдамиз: бунинг сабаби шуки, биринчидан, шундай қарор қабул қилинди. Шундай деб айтиш мумкинки, албатта, бу масала муҳокама қилинадиган жой тўғрисида процедурага доиргина қарор қабул қилинди. Лекин бу қарорни ҳамма делегациялар якдиллик билан қабул қилдилар-ку, буни эса умуман Бош Ассамблея мустамлакачилик режимини тугатишни зарур деб ҳисобламоқда деб тушунмоқ керак.

Хурсанд бўлаётганлигимизнинг иккинчи сабаби шуки, Совет Иттифоқининг ўзи барча социалистик мамлакатларнинг мададига таяниб, бу масалани муҳокамага қўйди. Тинчликсевар мамлакатларнинг ҳаммаси ҳам бизни қувватлади. Жамоатчиликнинг тазйиқи остида мустамлакачилар чекинишга, Бош Ассамблея қарор қабул қилаётганида ҳамма делегацияларга қўшилишга мажбур бўлдилар.

Шуни уқтириб ўтмоқчиманки, бу ўз мустақиллиги йўлида курашаётган халқлар учунгина катта ғалаба бўлиб қолмади. Бу жаҳондаги ҳамма халқлар учун ҳам катта ғалабадир.

Қуролсизланиш масаласини муҳокама қилиш чоғида ҳам ҳамма делегатлар мана шундай иродали бўлиб қатъият кўрсатганларида эди, агар улар ҳозирги аҳволнинг нақадар хатарли эканлигини, ракета-ядро уруши бошланиб кетиши нақадар хатарли эканлигини тушунганларида эди, Бош Ассамблея ёппасига ва батамом қуролсизланиш йўлида муҳим қадам қўя олган бўлур эди.

Мен, асосан, Осиё ва Африка мамлакатларини назарда тутиб гапираётирман, чунки НАТО, СЕАТО ва СЕНТО ҳарбий агрессив блокларига аъзо бўлган мамлакатларнинг позицияси тамомила равшан. Улар қуролсизланишга қаршидирлар, улар қурол-яроғлар устидан контроль ўрнатишнигина талаб қилмоқдалар. Бу эса, қатъий халқаро контроль остида ўтказиладиган ва биз зўр бериб талаб қилаётган қуролсизланиш бўлмайди, албатта.

Биз аминмизки, ҳамма мамлакатларнинг халқлари қуролсизланиш учун актив курашиш зарурлигини чуқур англаб ва тушуниб оладиган, ўз иродаларини кўрсатадиган вақт келади, шундай вақт келганида қуролсизланиш амалга оширилади. Совет Иттифоқи ёппасига ва батамом қуролсизланишга эришмоқ учун ўз томонидан ҳамма чораларни кўришга тайёр ва бундай қарор қабул қилинадиган бўлса биз уни чин кўнгилдан табриклаймиз.

Бизга таъна қилиб, сизлар пропаганда билан шуғулланаётирсиз дейишади. Лекин биз қуролсизланишга доир конкрет таклифларни киритганлигимизни ва иккинчи томон қурол-яроғларни йўқ қилишга рози бўлса биз ҳам шундай қилишга тайёр эканлигимизни пропаганда деб бўладими, ахир?

Зўр бериб қуролланишга хотима берадиган ҳамда одамларнинг ҳозирги вақтда ва келгусида осойишта ҳаёт кечиришларини таъминловчи зарур шарт-шароитларнинг ҳаммасини яратиб берадиган конкрет қарорлар қабул қилиниши учун биз бу масалани амалий муҳокама қилишга тайёрмиз.

Давлатлар ўртасида урушлар мутлақо бўлмаслигига астойдил интилмоқдамиз.

Нью-Йоркдан жўнаб кета туриб совет делегацияси Бош Ассамблеяда қўйган жуда муҳим бир масалага ҳам яна бир марта тўхталиб ўтмоқчиман. У ҳам бўлса Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ижроия органлари структурасини ўзгартириш ғоят зарур бўлиб қолганлиги тўғрисидаги масаладир.

Конгодаги воқеалар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳозирги структураси бутунлай нотўғри эканлигини кўрсатди. Ҳозирги вақтда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ижроия органларида ва биринчи навбатда унинг секретариатида, империалистик давлатларнинг вакиллари ҳукмронлик қилаётганлиги натижасида вужудга келган аҳвол Бирлашган Миллатлар Ташкилоти структурасининг нотўғри эканлигинигина кўрсатиб қолмасдан, ҳатто, айтишим мумкинки, катта хавф-хатар туғдираётган ҳолатга айланиб қолганлигини ҳам кўрсатди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳар бир давлат ва давлатларнинг ҳар бир группаси баббаравар мавқега эга бўлгани ҳолда чинакам халқаро қурол бўлмоғи керак, чунки ҳозир жаҳонда давлатларнинг учта группаси — социалистик давлатлар группаси, империалистик давлатлар группаси ва бетараф давлатлар группаси пайдо бўлганлиги очиқ кўриниб қолди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотида шу группаларнинг биттаси ҳам бошқа икки группага зарар етказадиган афзалликларга эга бўлмаслиги лозим.

Қуролсизланиш масаласини ҳал қилишда тузилиши кўзда тутилган халқаро қуролли кучлар ишончли қўлларда туришига ва бу кучлардан бирор давлат ёки давлатлар группаси зарарига фойдаланилмаслигига ишонч вужудга келмагунча Совет Иттифоқи қуролсизланишга рози бўлмайди.

Биз ўзимиз учун ҳеч қандай афзаллик талаб қилаётганимиз йўқ, лекин давлатларнинг бошқа группаларига афзалликлар бериб қўйилишига ҳеч қачон индамай туролмаймиз.

Ўз нутқимнинг охирида Нью-Йорк шаҳрининг аҳолисига менга ва делегациямизнинг бошқа аъзоларига яхши тушуниб, яхши муносабатда бўлганликлари учун чин кўнгилдан ташаккур айтмоқчиман. Нью-Йоркда бўлган вақтимда америкаликлардан кўп хат ва телеграммалар олдим. Америкаликлар ўзларининг шу хатлари ва телеграммаларида, шунингдек мен билан шахсан учрашганларида ўзларининг бизнинг халқимизга, мамлакатимизга нисбатан яхши муносабатда бўлишлари тўғрисида ваъда бердилар ва мен ҳам бу ҳақда уларга чин кўнгилдан ваъда бердим.

Нияти бузуқ пикетчилар деб аталган кишилар, сотқин кишилар ҳам бўлди, албатта. Лекин мен жамиятнинг ташландиқлари бўлган бу шахслар Америка халқининг вакиллари эмаслигини яхши тушунаман.

Америка Қўшма Штатларининг ҳукумат маъмурлари Совет Иттифоқининг ичкарисига иккита самолёт юбориб, ўйламасдан ҳаракат қилишлари натижасида иккала мамлакатнинг ўртасида пайдо бўлган совуқ муносабатлар ўтиб кетишига ишонаман. Мамлакатларимизнинг халқлари ва ҳукуматлари тинчликдагина эмас, шу билан бирга дўст бўлиб ҳам яшайдиган вақт келади.

Биз бу йўлда ҳамма чораларни кўрдик ва кўра берамиз, Америка Қўшма Штатларининг ҳукумати ҳам бунга жавобан шундай қилади, деб кутамиз.

Америка халқининг дўстлик ҳисларига, тинчлик тўғрисида қайғураётган ғамхўрлигига келганда биз бунга ҳеч қачон шак-шубҳа қилаётганимиз йўқ.

Биз ер юзида тинчлик бўлишига, жаҳондаги ҳамма халқларнинг дўстлигига астойдил ишонамиз ва бунинг учун муттасил курашамиз.

ПАРТИЯМИЗ ЯНГИ ҒАЛАБАЛАРГА ЧАҚИРМОҚДА

Гўзалсан, улуғворсан, қудратлисан, эй азиз Ватанимиз — Советлар Иттифоқи. Сенинг бепоён ва муқаддас заминингда инсоният бахтининг баҳори биринчи марта чечаклар очганида бутун олам эркин ва бахтиёр нафас олган эди. Кишиликнинг чинакам оромбахш баҳори, абадий баҳори ана ўшанда, Улуғ Октябрда бошланганди.

— Инсоният тарихида янги давр — капитализмнинг емирилиши ва социализмнинг тантанаси даврини очиб берган Улуғ Октябрга шон-шарафлар!

Бизнинг мамлакатимиз башарият оламига озодлик ва тенглик, тинчлик ва фаровон ҳаёт намуналарини намойиш қилаётган гўзал коммунизм ўлкасидир.

Бунда дўстлик, қардошлик, буюк ва бузилмас иттифоқ, самимийлик каби инсон маънавий дунёсининг юксак идеаллари ҳукмрондир.

— Яшасин ва мустаҳкамлансин кўп миллатли социалистик давлатимизнинг кучи, қудрати ва яшнашининг манбаи бўлган СССР халқларининг бузилмас қардошларча дўстлиги!

Советлар Иттифоқи яшнамоқда, мустаҳкамланмоқда. Улуғ партиямиз XXI съезди ва кейинги пленумларининг тарихий қарорлари ҳаётда, турмушда ўз аксини топаётир. Шонли ишчилар синфи, колхозчи деҳқонларимиз, зиёлиларимиз етти йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун зўр активлик ва шижоат билан меҳнат қилаётирлар. Чирчиқ кимёгарлари, Бекобод металлурглари, Тошкент тўқимачилари. Оҳангарон шахтёрлари Чақириқлардан руҳланиб, байрамолди мусобақасини қизитиб юбордилар. Область ижроия комитети саноат бошқармасига қарашли корхоналарнинг коллективлари ўн ойлик планни ҳатто 20 кун илгари адо этдилар. Коммунистик меҳнат бригадалари, зарбдорлари ҳаракати авж олмоқда.

Пахта далаларида ижодий меҳнат авжида. Оппоқ қор каби кўзни қамаштираётган «оқ олтин» денгизлари, осмон билан ўпишган пахта хирмонлари бу йилги мўл ҳосилдан далолат бераётир. Донгдор механизаторлар Турсуной Охунова, Жавод Кўчиев, Фикрат Мазин ва бошқа юзлаб турсунойчилар машина теримида катта муваффақиятларга эришаётирлар. Юқори Чирчиқ район пахтакорлари маррага томон дадил бормоқдалар. Райондинг «Политотдел» колхози йиллик пахта тайёрлаш юзасидан олган мажбуриятини ҳам бажариб қўйди. Шунингдек, Свердлов номли, «Правда» колхозлари ҳам пахта тайёрлаш планини бажариб, Улуғ Октябрнинг 43 йиллигига муносиб совға тайёрладилар. Областимиз ҳозирги кунга қадар давлатга 200 минг тоннадан ортиқ пахта сотди.

Саноат корхоналарининг азаматлари, шонли пахтакор ва механизаторлар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 43 йилиги шарафига ўз устларига юксак оширилган мажбуриятлар олдилар.

— Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Социалистик мажбуриятларни бажариш — ҳар бир корхона ва қурилиш, ҳар бир колхоз ва совхоз коллективининг шарафли ишидир! Етти йилликнинг иккинчи йили — 1960 йил халқ хўжалик планини тўла ва ошириб бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини янада кенг авж олдирайлик!

Биз, қудратли мамлакатимиз. тинчликнинг улуғ байроқдори Советлар Ватанимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз. Совет Иттифоқи халқаро майдонда ўзининг тинчликсевар, ҳаққоний, адолатли, жанговар ташқи сиёсати билан шуҳрат ва обрў қозонди. Партиямиз Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларида Совет Иттифоқи ленинча ташқи сиёсати ёрқин ифодалангандир. Совет ҳукуматининг бошлиғи ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг БМТ Бош Ассамблеясидаги фаолияти Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг зўр кучини, жанговар ва ҳаққонийлигини яна бир бор кўрсатди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ёппасига ва батамом қуролсизланиш масаласида, мустамлака мамлакатларига ва халқларига мустақиллик бериш масаласида, Хитой Халқ Республикасини БМТга қабул қилиш юзасидан ва бошқа сиёсий масалалар ҳақида сўзлаган нутқларида ленинча ўткирлик ва донолик, оташин нотиқлик ва жанговарлик ўз ифодасини топгандир.

— Яшасин Совет Иттифоқининг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсати — ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши сиёсати, тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш, уларнинг озодлиги ва мустақиллигини ҳурматлаш, кенг иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантириш сиёсати!

Империализмнинг халқларни асрлар бўйи асоратга солиб келган эксплуатация ва зулм занжирлари парчаланмоқда. Мустамлакачилик қуллиги кишанлари чок-чокидан сўкилмоқда. КПСС Марказий Комитети ўзининг октябрь Чақириқларида мустамлакачилик кишанларини парчалаб ташлаган ва ўз миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида фидокорона курашаётган Осиё, Африка, Латин Америкаси халқларига қизғин салом йўллайди!

Тинчлик, демократия ва социализм ғоялари тантана қилмоқда. Социализм ғоялари Эльба ва Адриатикадан тортиб Жанубий Хитой денгизигача чўзилган улуғ социализм мамлакатларида, жаҳондаги тинчликка, озодликка ташна бўлган халқлар қалбида яшамоқда, тантана қилмоқда.

— Яшасин тинчлик ва халқлар хавфсизлигининг мустаҳкам таянчи — қудратли жаҳон социализм системаси! Социалистик лагерь мамлакатларининг улуғ ҳамкорлиги яшнасин ва мустаҳкамлансин!

Улуғ Советлар Ватани коммунизм сари дадил қадамлар билан олға бормоқда. Раҳнамомиз, йўлбошчимиз улуғ Коммунистик партия бизни янги-янги ғалабалар сари йўлламоқда. Коммунизм йўлига марксизм-ленинизмнинг ғолиб, ҳаётчан таълимоти нур сочмоқда.

— Марксизм-ленинизм байроғи остида, Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм ғалабаси сари, олға!

1.500.000 ТОННА ПАХТА ТАЙЁР!

КПСС Марказий Комитетининг Октябролди Чақириқларидан илҳомланган Узбекистон далаларининг меҳнаткашлари ғайрат-шижоат билан ишламоқдалар. Теримчилар ва механизаторлардан ярим миллионга яқин киши Улуғ Октябрнинг 43 йиллиги шарафига бошланган меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Улардан неча юз минглаб киши кунлик нормаларини ошириб бажармоқдалар.

Тайёрлаш пунктларига етказиб берилган пахтанинг миқдори бугун бир ярим миллион тоннадан ошиб кетди. (ЎзТАГ).

1960 йилнинг учинчи квартали ва тўққиз ойи мобайнида СССР саноати

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармаси 1960 йилнинг III квартали ва тўққиз ойи мобайнида СССР саноатида давлат планининг бажарилиш якунлари тўғрисидаги ахборотни эълон қилди.

Ахборотда айтиладики, саноатда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича 1960 йил III квартал плани ҳам I ва II квартал планлари сингари анча ошириб бажарилди; умуман тўққиз ойлик план 103 процент бажарилди. Шу вақт мобайнида саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 10 процент ёки деярли 100 миллиард сўмлик миқдорида ошди. Ҳамма иттифоқчи республикалар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича ҳам, саноат маҳсулотининг кўпчилик муҳим турларини ишлаб чиқариш бўйича ҳам тўққиз ойлик планни тўла ва ошириб бажардилар. Краснодар, Иркутск, Полтава, Винница Халқ хўжалиги кенгашларидан ташқари ҳамма Халқ хўжалиги кенгашлари тўққиз ойлик планини тўла ва ошириб бажардилар. Главдальвостокрибпром ҳам планни бажармади.

Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан чўян 2,9 миллион тонна, пўлат деярли 4 миллион тонна, прокат 3 миллион тонна, кўмир 6,7 миллион тонна, нефть 13 миллион тонна, газ 7,3 миллиард кубометр, электр энергияси 17 миллиард киловатт-соат, цемент 4,7 миллион тонна, йиғма темир-бетон конструкциялар ва деталлар 5 миллион кубометр кўпроқ ишлаб чиқарилди. Тозаланган мис, алюминий, қўрғошин, рух, қалай, никель ишлаб чиқариш кўпайди.

Пландан ташқари халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилди. Ўтган йилнинг тегишли давридагига нисбатан: газламалар 313 миллион квадрат метр, чарм пойафзал 24 миллион жуфт, консервалар 273 миллион банка, балиқ овлаш 384 минг тонна кўпайди. Чорвачилик маҳсулотлари давлат ресурсларининг ўсиши натижасида 9 ой ичида ўтган йилнинг тегишли давридагига нисбатан аҳолига деярли 400 минг тонна кўп гўшт маҳсулотлари, 1 миллион 280 минг тонна кўп сут, ёғ ва бошқа сут маҳсулотлари сотилди. Кимёвий ускуналар, электродвигателлар, экскаваторлар, шифер, рўзғор холодильниклари ва кир ювиш машиналари ишлаб чиқариш тўққиз ойлик плани бажарилмай қолди. Тахминан 17 минг тонна газета қоғози ва 5 минг тоннадан кўпроқ босмахона қоғози кам ишлаб чиқарилди.

Тўққиз ой ичида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги икки миллионга яқин ихтирочи ва рационализатор 3 миллиондан кўпроқ таклиф киритди. Халқ хўжалигига бир миллион 700 мингдан ортиқ ихтиро ва рационализаторлик таклифлари жорий қилинди. Бу эса йилига қарийб 10 миллиард сўм маблағ тежаш имконини беради. Саноатнинг кўпчилик тармоқларида ишчи ва хизматчилар иш куни қисқартирилгани ҳолда саноатда 9 ой ичида меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 6 процент ошди.

1960 йилнинг 1 октябригача 40 миллиондан кўпроқ ишчи ва хизматчи қисқартирилган иш кунига ўтди. (ТАСС).

(14 октябргача бўлган маълумот)

Районлар	Социалистик мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида: Бир кунда	Социалистик мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида: Мавсум бошидан	Планга нисбатан процент ҳисобида: Бир кунда	Планга нисбатан процент ҳисобида: Мавсум бошидан	Машина терими, мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида: Бир кунда	Машина терими, мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида: Мавсум бошидан
Юқори Чирчиқ	1,92,	69,88	2,36	85,70	3,33	62,80
Ўрта Чирчиқ	1,72	48,55	1,89	53,29	1,21	23,18
Қуйи Чирчиқ	2,46	48,17	2,83	55,42	1,84	45,62
Чиноз	1,80	46,48	1,92	49,60	1,16	20,34
Пискент	1,55	43,31	1,72	48,12	1,54	24,87
Бўка	1,90	42,67	2,08	46,67	1,84	30,40
Сирдарё	1,71	40,12	1,82	42,92	1,45	30,20
Оққўрғон	1,72	39,84	1,89	43,70	1,40	27,88
Орджоникидзе	1,34	35,02	1,57	40,88	1,12	17,48
Янгийўл	1,68	34,80	1,90	39,48	1,49	20,38
Гулистон	1,60	33,82	1,84	38,81	1,32	18,44
Янгиер шаҳри	1,51	30,43	1,64	33,05	1,65	21,96
Бекобод	1,36	29,69	1,57	34,38	1,08	18,10

КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан илҳомланган Янгиер шаҳридаги «Коммунизм» колхози аъзолари йиғим-терим суръатини янада кучайтириб юбордилар. Суратда: эл хирмонига кунига 170—200 килограммдан «оқ олтин» тўкаётган чевар теримчилардан (чапдан) Р. Турдалиева, А. Абдуллаева, З. Умматова ўртоқлар.

В. Салов фотоси.

Н. С. ХРУШЧЕВ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси 15-сессиясидаги совет делегациясининг бошлиғи СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев 14 октябрда «ТУ-114» самолётида Нью-Йоркдан Москвага қайтиб келди.

Венгрия Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи Я. Кадар, Украина ССР делегациясининг бошлиғи Н. В. Подгорний, Белоруссия ССР делегациясининг бошлиғи К. Т. Мазуров, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, Венгрия Халқ Республикаси Ташқи ишлар министри Э. Шик ҳам Н. С. Хрушчев билан биргаликда келдилар.

А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косигин, Н. А. Муҳитдинов, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, Д. С. Коротченко, Я. Э. Калнберзин, А. П. Кириленко ўртоқлар ва бошқа кишилар Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Н. С. Хрушчев ва унинг йўлдошларини кутиб олдилар.

Аэродромда СССРдаги бир қанча дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари ҳам бор эди.

Пойтахт меҳнаткашларининг учиш майдонига тўпланган жуда кўп намояндалари Совет ҳукумати бошлиғини қизғин кутиб олдилар. (ТАСС).

МАЖБУРИЯТИМИЗ 10 МИНГ ТОННА

Биз пахта териш ва тайёрлаш юзасидан сентябрь ойи учун берилган графикни бажаришда анча сустлик кўрсатдик. Бунга, бир томондан, пахтамизнинг яхши очилмаганлиги, иккинчи томондан, барча куч ва воситаларни йиғим-теримга тўла сафарбар қила олмаганлигимиз сабаб бўлди. Шуни ҳисобга олиб, октябрда камида мажбуриятга кўра 65 процент пахта топширишга қарор қилдик.

Бу вазифанинг анча оғир ва масъулиятли эканлиги колхозчиларга яхши тушунтирилди. Шунинг учун октябрнинг дастлабки кунлариданоқ терим суръати анча кўтарилди. Масалан, 10 октябрда теримда 1005 киши қатнашиб, 111 тонна пахта теришган эди. 13 октябрда 1100 га яқин киши пахта теримида қатнашди. Улар 123 тонна пахта тердилар.

Кейинги кунларда машина теримига катта эътибор бера бошладик. Шунинг натижасида терим суръати яна ортди. Шу кунларда КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан илҳомланган колхозимиз аъзолари мажбуриятнинг 2,5 проценти миқдорида пахта тайёрлаб, давлатга топширмоқдалар. Йиғим-теримда 1400—1500 киши қатнашиб турибди.

Ўртоқ Тўйчи Жалилов бошлиқ 5-бригада теримда олдинда бормоқда. Яқин кунларда бу бригада йиллик планни бажаради. Ўртоқ Алим Одилов бошлиқ бригада ҳам маррага яқинлашяпти. Участкалар ўртасида бошланган социалистик мусобақада ўртоқ Сангил Орипов бошлиқ 2-участка пахтакорлари олдинда. Бу участкада ҳар бир пахтакор унумли ишламоқда. Ҳар бир теримчининг бир кунда терган пахтаси 135—145 килограммни ташкил қилаётир.

Бироқ, 4-участкада меҳнат унумдорлиги пастроқ, ҳар бир теримчи ҳисобига фақат 70—80 килограммдан пахта тайёрланмоқда. Агар бу участка теримчилари ҳам иш унумини ошириб, 2-участка теримчиларига тенглашсалар, биз терим суръатини яна анча ошира оламиз.

Колхозимиз аъзолари ҳавонинг илиқ-иссиқ бўлиб турганидан фойдаланиб, астойдил ишламоқдалар. Айрим теримчилар ҳар куни 200—250 килограммдан пахта териб, хирмонга тўкишяпти. Ғофуржон Холматов, Мухтасар Шукурова, Робия Мироқилова, Анорхол Абдуллаева ўртоқлар ана шундай теримчилардан. Яҳё Холматов, Донабой Шукуров, Ахрор Эшонқулов сингари механик-ҳайдовчиларимиз ҳам кун сайин суръатни оширмоқдалар. Уларнинг ҳар бири мавсумда 200 тоннадан пахта териш мажбуриятини олишган. Колхозимизда 18—20 машина ишлаб турибди. Уларнинг ҳар бири билан ўртача 1500—1700 килограммдан пахта териляпти.

Биз бу йил 10 минг тонна пахта етиштириш юзасидан оширилган мажбурият олганмиз. Юкимиз оғир. Лекин ҳосилимиз етарли. Кучимиз ҳам бор. Октябрь ойида ҳар бир кун, ҳар бир соатнинг қадрига етиб, кундан-кунга терим суръатини оширамиз. Ҳозиргача 2 ярим минг тоннадан ортиқроқ пахта тайёрладик. Ноябрь ойининг биринчи ярмида етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини тўла йиғиштириб олишни таъминлаймиз.

Турсунбой ЛАТИПОВ,
Янгиер шаҳридаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш масаласи юзасидан 1960 йил 12 октябрда жавоб тартибида

Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Жаноб раис!

Жаноб делегатлар!

Ассамблея мустамлакачилик системасини буткул тугатиш масаласини Ассамблеянинг ялпи мажлисида муҳокама қилиш тўғрисида қарор қабул қилади, деган умидда бўлиб, бу хусусда олдиндан хурсанд бўлиб турибман. Агар умидим рўёбга чиқмаса, бу Ассамблея бу масалани Бош Ассамблея пленумида муҳокама қилинсин деб овоз бермаса, у ҳолда фақат менгина хафа бўлиб қолмайман (менинг хафа бўлишимнинг унчалик аҳамияти йўқ) лекин мустамлака қуллигида қолиб келаётган ва ўзлари учун озодлик кутаётган миллион-миллион кишилар ҳам хафа бўладилар.

Жаноблар, мени ғоят хурсанд қилаётган бошқа бир нарса ҳам бор, бу нарса шуки, бу ерда сўзга чиққан Буюк Британия вакили менинг позициямни қаттиқ танқид қилди. Мустамлакачилар мени мустамлакачилик системасининг душмани деб ҳисоблаётганликлари учун ниҳоят даражада мамнунман. Менга нисбатан бу катта мукофот, мен ҳам бу билан фахрланаман. **(Қарсаклар).**

Немис социалистларининг раҳбари бўлган социал-демократ Август Бебельнинг айтган сўзлари менга жуда хуш келади. У тахминан бундай деган эди: — Агар сени, Бебель, буржуазия мақтаётган бўлса, бундай мақтовга сазовор бўлган қандай аҳмоқлик қилганлигингни ўйлаб кўр. Агар буржуазия сени сўкаётган бўлса, демак, сен ишчилар синфига, пролетариатга садоқат билан хизмат қилаётган экансан!

Модомики, мени ҳозир мустамлакачилар сўкаётган экан, мен бу билан фахрланаман, демак, мен ўз мустақиллиги учун, ўз эркинлиги учун курашаётган халқларга садоқат билан хизмат қилаётган эканман. **(Қарсаклар).**

Бу ерда Буюк Британия вакили сўзга чиқди. У, лоақал бой деҳқондан ақл ўрганса яхшироқ бўлур эди. Бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқариш воситалари хусусий мулк бўлган вақтларда бойлар бундай қилишарди (ҳамма мамлакатларда ҳам шундай усул қўлланса керак): улар батракни ишга ёллаганида уни биринчи кун яхши овқат билан боқиб хурсанд қилишар эди. Сўнгра бой ўша батракни аямай эксплуатация қилар, жонини суғуриб олгандай бўлиб ишлатар эди, лекин шу ёлланган батрак ҳамма ишни тамомлаб бўлганидан кейин эксплуататор ўлгудек ишлатган шу батракда бойдан қандайдир яхши хотира қолсин учун бой батракни охирги куни ҳам яхшилаб тўйдириб боқар эди. Инглиз мустамлакачилари, Буюк Британиянинг жаноб вакили, Ҳиндистон халқларини, Бирма халқларини, ўзлари эксплуатация қилиб келган ва ҳали ҳам эксплуатация қилаётган бошқа халқларни ўлгудек ишлатиб жонини олдилар.

Мана, энди, сизларнинг марҳаматингиз билан эмас, балки ўзлари олиб борган курашнинг натижасида ва замоннинг амри билан ўзларига мустақиллик ва эркинлик олаётган мана шу халқларни сизлар ҳурмат қилишларингиз керак эди. Ўзларига мустақиллик олаётган халқлар учун байрам куни бўлган бу кунни сизлар заҳарламанглар. Улар ҳам одам-ку, уларнинг кўнглини кўтаринглар. Улар шунинг учун курашиб келганлар. Сизлар ҳатто камбағалларни эксплуатация қилиб юрган бой деҳқон даражасига ҳам кўтарила олмаётирсиз. Сизлар шу халқларнинг жонини тамомила суғуриб олмоқчисиз.

Буюк Британиянинг жаноб вакили, мен бугун сўзлаган нутқимда, одамлар қўзғолон кўтармоқда ва инглиз мустамлакачилари шу қўзғолонларни бостирмоқ учун тўплар юбормоқдалар, деб гапирганимда бу гапни Лондондаги газеталарингизда босилган хабарларга асосланиб айтган эдим. Бу маълумотлар бундан бир-икки кун муқаддам босилиб чиққан эди. Бинобарин, бу фактлар мустамлака мамлакатларнинг халқлари қўзғолон кўтараётганлигидан далолат берувчи жуда янги фактлар эди. Биз уларни олқишламоқдамиз, лекин биз уларга ёрдам кўрсатишимиз керак, чунки мустамлакачилар яхшироқ қуролланиб олганлар, мустамлакалардаги аҳолини қирмоқдалар ва емирмоқдалар.

Энди Филиппин делегатининг нутқи тўғрисида сўзлаб ўтай. Шуни айтишим керакки, бу нутқ менда икки хил таассурот қолдирди. У ўз нутқининг биринчи ярмида «дудуқланиб» қолганлигига қарши **(залда кулги)** қаттиқ гапирдим, норозилик билдирдим ва норозилик билдираман, лекин у кейин ўзини ўнглаб олди. Шундан сўнг Филиппин вакили тўғри хулосага келди. Менингча, бунинг сабаби бундай: у чакки одам эмас. **(Шодиёна жонланиш).** Унинг ўзи айтганидек, у кўп йил азоб тортган, Филиппин халқи испанларнинг асорати остида кўп йил азоб тортган. Сўнгра уларни америкаликлар «тортиб олдилар», шундан сўнг улар аранг мустақиллик олдилар, аммо бу мустақилликнинг қанақалигини худонинг ўзи билади. Уни, ана шу мустақилликни лупа орқали яхшилаб кўрмоқ керак. **(Залда кулги, қарсаклар).**

Филиппин делегати мустамлакачилик нималигини, мустамлакачилар асорати нималигини тушунади. У ўз нутқининг биринчи қисмидаги гапларни ўз кўнглидан чиқариб гапирмаган бўлса керак. Унга ўз хўжайини — Америка Қўшма Штатлари билан боғлаб турган ип, қолдиқ ўз таъсирини ўтказган бўлса керак. Америкаликлар ана шу ипни тортиб қўйишди. Сўнгра эса, ана шу ип тортилганидан кейин бўлса керак, у — мен ўзимни кўз-кўз қилишимнинг нима кераги бор, америкаликлар сўзга чиқмай, ўзларини панага олиб, ўзларининг ўринларига мени гапиртирибдилар-да, деган хулосага келди. **(Залда кулги).** Шунинг учун ҳам унинг фиғони палакка чиқди ва мустамлакачиларга, мустамлакачилик асоратига қарши ўзининг кўнглидаги бутун нафратини тўкиб солди. **(Қарсаклар).** Мен ҳам унинг шу гапларини зўр мамнуният билан тингладим ва шу сўзлари учун уни чин кўнгилдан олқишладим.

Филиппин ахир бир кун чинакам мустақил мамлакат бўлиб қолишига ишонаман. Бизнинг мамлакатимизга келинглар. Истаган республикамизга боришингиз учун имконият бериб қўямиз. Республикалардан сизларни таклиф қилишларини ва сизлар шу республикаларни бориб кўришларингизни илтимос қиламиз. Ҳамма нарсани синчиклаб, тимискилаб кўринглар, ана шунда сизлар эркинлик нималигини, мустамлака қуллиги нималигини тушуниб оласиз. Мустақил давлатни, мустақил бўлганда ҳам, бизларники каби социалистик давлатни қуриш ва ривожлантириш эркинлигидан кўра инсон учун катта эркинлик бўлиши мумкин эмас.

Совет халқи социализм қуриб бўлди ва энди коммунизм қуришга киришди.

Бу ерда менинг бу сўзларимни ҳамма ҳам олқишламаслигини биламан, чунки инсоният жамияти тараққиётининг юксаклигини тушунарлик даражага етмоқ учун ўсиб камолатга етиш керак. Лекин шундай вақт келадики, агар, албатта, шу минбар сақланиб қолса, сақланиб қолиш шу минбарга насиб бўлса, ўзларингиз шу минбарга чиқиб социализм тўғрисида гапирадиган бўлиб қоласиз. Ҳозир бу минбар жуда лиқиллаб турибди. **(Залда шодиёна жонланиш).**

Бу ерда инглиз сўзга чиқди, колумбиялик сўзга чиқди. Аслини олганда инглиз билан колумбияликнинг фарқи йўқ. Инглиз НАТО ҳарбий блоки, Колумбия эса Монро доктринасидир. **(Залда жонланиш).** Шунинг учун ҳам кимдан қанақа шамол эсаётганлиги билиниб турибди. Ҳиди ҳам сезилиб турибди. Сезилиб турибди! Лекин жаноб колумбиялик, сиз Колумбия вакилиман, деб гапирдингиз, аммо сизнинг бу овозингиз Колумбия халқининг овози эмас. Ҳамма халқлар каби Колумбия халқи ҳам мустамлака қуллигида қолишни истамайди. Мен бунга аминман. Колумбия вакили шу минбарга чиқиб, ҳақиқатан Колумбия халқи номидан гапирадиган вақт келади.

Жаноблар, мен ҳамма делегатлардан мустамлака халқлар учун мустақиллик ва эркинлик бериш тўғрисидаги Декларацияни Бош Ассамблеянинг ялпи мажлисида муҳокама қилишларини талаб этишларини сўрайман. «Хилватда» муҳокама қилиш билан, «тантанали мажлисда» муҳокама қилишнинг фарқини мустамлакачи жаноблар тушунадилар. Мен залда ўтириб испанларнинг елкасига разм солиб турибман. Мустамлакачилардан биронтаси мустамлакачилар сиёсатини қўллаш тўғрисида шама қилиши биланоқ улар қарсак чаладилар. **(Залда кулги, қарсаклар).** Сабаб? Бунинг сабаби шуки, уларнинг ўзлари мустамлакачилардир. «Шайтон шайтоннинг кўзини шохи билан ўйиб олмайди!» деган мақол бор, чунки шайтонлар шохни қандай ўринда ишлатишни яхши биладилар. Шунинг учун ҳам мустамлакачилар бир-бирларини қувватлайдилар.

Шундай улуғ воқеалар бўлаётган, мустамлакачилик тузуми барбод бўлаётган замонда яшаш кишига завқ бағишлайди! Катта темир куракни олиб чуқур гўр қазиш, мустамлакачиликни чуқур гўрга тиқиб кўмиш ва у қайтадан тирилмасин деб шу гўрнинг устига йўғон қозиқ тиқиб қўйиш шарафи бизга муяссар бўлмоқда. Халқнинг бир нақли бор: шайтонни ерга кўмганда у товутдан чиқиб кетмасин деб унинг гўрига йўғон қозиқ қоқиб қўйиш керак экан, — мустамлакачиликни ҳам шундай қилмоқ керак. Уни ҳам халқнинг ана шу нақлида айтилганидек, чуқур гўрга кўмиш керак. **(Қарсаклар).**

Жасоратли бўлиб, энг муҳими эса — тўғри тушуниб, виждонимиз талаб этган қарорни қабул қилишимизга аминман, бизнинг виждонимиз эса, ҳамма одамларни озодликка чиқарадиган вақт келди, деб бизга амр қилиши лозим.

Африка халқларининг, қора халқлар деб ном берилган халқларнинг вакиллари мени кечиргайлар ва айбга қўшмагайлар. Қора халқ деган сўз негрларга қандай туюлишини билмайман, бу сўз уларни таҳқирламасмикин? Мен уларга ўзимнинг хайрихоҳлигимни изҳор қилмоқчиман. Уларнинг нутқларини завқланиб тингладим. Мустамлакачилар булар ўзларини-ўзлари идора қилиш даражасига ўсиб етмаган одамлар, деб айтишар эди. Империалистларнинг бу ерда сўзга чиққан вакилларининг ўзлари эркинликни умуминсоний тушуниш даражасига бориб етганлари йўқ ва шу одамлар, қора одамларда намоён бўлган эркинликка баҳо бериш даражасига етганлари йўқ. Бу қора одамлар асоратдан қутулиб чиқдилар, ўз фикрларини дадил изҳор қилмоқдалар ва ўз халқларининг манфаатларини дадил ҳимоя қилмоқдалар. Бу — ғоят қувончли бир ҳолдир!

Баъзи оқлар биз оқмиз деб чиранадилар ва қораларга гердайиб муомала қиладилар. Одамларга танасини тусига қараб баҳо бериш мумкинми ахир? Бир кишининг танаси қора бўлади, иккинчисиники — сариқ, учинчисиники — оқ бўлади. Танасининг туси оқми, ёки қорами, агар одамнинг кўнгли қора бўлса, яъни ифлос бўлса, — энг ёмони мана шу. Мана шуни, мана шу ифлос кўнгилни сира тузатиб бўлмайди.

Биз ўз қардошларимиз—қора негрларни табриклаймиз, ўз эркинлиги ва мустақиллиги учун курашаётган ҳамма халқларни табриклаймиз. Биз уларга ёрдамлашмоқдамиз ва ёрдамлашаберамиз, ҳамма халқлар ҳам уларга ёрдамлашишлари лозим. Шундай вақт келадики, ўшанда ҳамма мамлакатларнинг халқлари ўзларини бир-бирларига қардош деб ҳисоблайдиган бўладилар, эксплуатация қилинувчилар бўлмайди, эксплуататорлар бўлмайди, — биз бунга жуда аминмиз. Ўшанда фақат битта байроқ — дўстлик байроғи, тинчлик байроғи, қардошлик байроғи ҳилпираб турадиган бўлади ва шу байроққа коммунистик жамият деган сўзлар ёзилади. **(Қарсаклар).**

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг янги аъзолари бўлган давлатларнинг делегациялари шарафига Н. С. ХРУШЧЕВ ҳузурида зиёфат

НЬЮ-ЙОРК, 13 октябрь. СССР Министрлар Совети Раиси ҳузуридаги матбуот группаси хабар қилади:

12 октябрда совет делегациясининг бошлиғи, СССР Министрлар Советининг Раиси Африкадаги бир қанча янги давлатларнинг делегациялари ва Кипр делегацияси шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда делегацияларнинг бошлиқлари: Нигериядан Жажа Вачуку, Камеруидан Шарль Окала, Дагомеядан Франсуа Аплоган, Юқори Вольтадан Фредерик Гуирман, Того делегацияси бошлиғининг вазифасини бажарувчи Эрнесто Гассу, Фил Суяги Соҳили делегацияси бошлиғининг вазифасини бажарувчи Эрнест Бокка, Мальгаш республикаси делегацияси бошлиғининг вазифасини бажарувчи Реми Андриамахаро, Сомали делегацияси бошлиғининг вазифасини бажарувчи Аҳмад Муҳаммад Адан. Чад делегациясининг вакили Адун Аганаи, Мали делегациясининг вакили Жанна Руссо, Сенегал делегациясининг вакили Усмон Амун Силла, Кипр делегациясининг бошлиғи Зенон Россидис ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан Н. В. Подгорний, К. Т. Мазуров ўртоқлар, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, Совет делегациясининг аъзолари ва маслаҳатчилари ҳозир бўлдилар.

Н. С. Хрушчев янги давлатларнинг вакилларини мустақиллик олганликлари билан қутлади, уларга катта муваффақиятлар тилади ва ҳали ҳам мустамлакачилик асоратининг азобини тортаётган халқларни озодликка чиқаришга ёрдам кўрсатишга чақирди.

Зиёфатнинг охирида Камерун делегациясининг бошлиғи, ташқи ишлар министри Ш. Окала нутқ сўзлаб, бундай деди:

— Африканинг янги давлатлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзолигига қабул қилинганидан бери биз биринчи марта шу кечада дастурхон атрофида осойишта ўлтирибмиз ва танамизнинг тусидан қатъий назар, биродарлар каби тинч суҳбатлашмоқдамиз.

Аввало, СССР Министрлар Советининг Раисига Совет Иттифоқи урушга қарши чиқиб куч ва ғайрат сарфлаётганлиги учун ташаккур изҳор қилмоқчиман. Бир вақтлар Германия Совет Иттифоқига ҳужум қилиб, унинг бошига беҳисоб кулфатлар солган эди. Сизнинг мамлакатингиз қонга беланган эди. Лекин сизларнинг берган қурбонларингиз беҳуда бўлмади, шу урушда ҳалок бўлган одамларингиз бекорга ҳалок бўлмади. Улар тинчлик тантана қиладиган яхши замонлар келсин деб ҳалок бўлдилар.

Совет Иттифоқи ва унинг дўстлари ҳамма халқларнинг танасининг тусидан қатъий назар озодликка чиқиши учун курашаётган эканлар, бундай қилишга улар шунинг учун ҳақлидирларки, улар ўз эркинликлари учун курашда жуда кўп қурбон бердилар, биз буни тушунамиз. Улар бизларнинг эркин яшашимиз учун ҳам курашдилар.

Бу ерда Сиз билан ёнма-ён ўлтирганлигимизни ватанимизга қайтганимизда ҳам узоқ вақтларгача эслаб юрамиз. Сизнинг камтар дўст ва самимий эканлигингизни сира унутмаймиз. Бу — эртакка ўхшайди, лекин бу эртакни биз ўйлаб чиқарганимиз йўқ. Баъзи бир кимсалар бизга ишонмайдилар. Баъзи бир кимсалар бизни болалар қаторида ҳисоблайдилар. Лекин кимки сўзлаш қобилиятига эга бўлса, уни гўдак деб бўлмайди. Катта ёшдаги кишилар ҳам ҳамиша ўз катталикларида тураберmайдилар, болалар эса ҳамиша болалигича қолиб кетмайдилар.

Бизнинг эркинлигимизни ҳимоя қилиб куч ва ғайрат сарфлаётганлигингиз учун Сизга ташаккур айтамиз. Биз Африканинг марказида шуни биламизки, агар СССР бўлмаганида эди, биз ҳатто худога ҳам шак келтирадиган бўлиб қолур эдик. Бизга ўз вақтида мустақиллик берган бўлсалар, улар бу ишни чин кўнгилдан қилмаган эдилар. Бизнинг илгариги қуллик ҳолатимизни янги иқтисодий қарамлик ҳолати билан алмаштирмоқчи бўлган эдилар.

Мен коммунист эмасман, лекин ишни кимлар қилаётганлигининг — коммунистлар қилаётирми, ёки бошқалар қилаётирми — бунинг менга аҳамияти йўқ. Мен учун ишнинг моҳияти аҳамиятли. Сиз сарфлаётган куч ва ғайратнинг моҳияти эса жуда қимматли нарсадир.

Бизнинг Африкадаги мамлакатларимизда катта бойликлар бор, лекин биз умрбод камбағал бўлиб келмоқдамиз. Шу сабабли ҳатто биз коммунистлар бўлмасамиз ҳам, коммунистларнинг сарфлаётган куч ва ғайратидан миннатдормиз.

Мен ўзимизнинг: «миннатдорлик юракдан эмас, балки қориндан» деган мақолимизни айтиб бермоқчиман. Бирор мамлакатга мустақиллик берилаётган бўлса-ю, лекин айни вақтда шу мамлакатни таламоқчи бўлсалар, бундай пайтда миннатдорчилик туғилиши мумкин эмас. Сиз билан биз эса, бир-биримизга тенг кишилардек муносабатда бўлиб турибмиз, бу муносабатларимизда ғаразли мақсадлар ва ёмон ниятлар йўқ. Сиз зўр давлатнинг кучсиз мамлакатга астойдил ёрдамлашуви мумкинлигини исбот қилдингиз.

Шуни айтмоқчиманки, Сиз СССРга жўнаб кетаётган ҳозирги пайтда Африканинг ҳамма халқлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессиясида қуролсизланиш масаласини дастлабки муҳокама қилиш якуни салбий бўлиб чиққанлигидан ташвиш тортмоқдалар, аммо бу гапим учун африкалик бошқа дўстларим мени кечиргайлар. Яна мудҳиш замонлар бошланади ва бир вақтлар мен сафарбарликка тайёрланганлигим, кейин эса сафарбар қилинганлигим каби сафарбарликда тайёрланиш керак бўлиб қолади, деб кутиш керакми? Гап мана шунда! Совет Иттифоқи ва Ғарб фақат ўзлари тўғрисида эмас, балки бошқалар тўғрисида ҳам ўйлашлари лозим. Сизлар Африка тўғрисида ўйлашларингиз лозим: Африкага қурилиш ишларида ёрдам керак. Агар сизлар билан Америка ўртасида уруш бошланадиган бўлса бу уруш бутун инсоният бошига беҳисоб офатлар келтиради.

Бир вақтлар мен руҳоний бўлиш учун тайёрланган эдим. Содом ва Гоморра деган шаҳарлар бўлганлигини ўқиган эдим. Шу шаҳарларнинг аҳолиси гуноҳга ботиб кетганлиги учун худо шу шаҳарларнинг кулини совурмоқчи бўлган экан. Фаришталар буни Иброҳимга келиб айтган эканлар. Иброҳим: «Э, парвардигор, агар шу иккала шаҳарда ўнта бегуноҳ одам топилса уни ёндириб нима қиласан?» деб сўрапти. Худо бунга жавоб бериб, агар шу шаҳарларда лоақал бешта бегуноҳ одам топиладиган бўлса, шунда ҳам бу шаҳарларни вайрон қилмаслик керак эди, дебди. Биз бўлсак, бундай дейишимиз керак: агар лоақал битта гуноҳсиз давлат бўлган тақдирда шунда ҳам ялпи қирғин урушни бошламаслик керак.

Бизга жуда кўп азоблар беришган, агар биз ҳам ўзимизга зулм қилган оқ одамларга қараб оқ одамлар тўғрисида фикр юритганимизда эди, уларга сира ихлосимиз қолмаслиги керак эди. Бизда бир гап бор: бир марта илон чаққан киши йўлда ётган арқонни ҳам илон деб ўйлайди, дейишади. Лекин Африкани ҳимоя қилаётганларга бўлган ихлосимиз сақланиб келмоқда. Сиз Африкани ҳимоя қилаётирсиз, демак, зафар Сиз томонда бўлади — миллион-миллион кишилар Сизниг томонингизда бўлади. Кучни пеш қилаётганлар эса ахир бир кун ютқизади.

Икки блок ўртасида Африка турганлигини унутмангиз.

Жаноб раис, ватанга қайтиб борар экансиз, шу кунларнинг якунлари натижасиз бўлиб чиққанлиги фақат рус халқинигина хафа қилди деб ўйламанг. Бу нарса ҳаммамизни ҳам хафа қилган бўлур эди. Мен 51 ёшга кирдим, ўз вақтида урушда қатнашганман ва энди уруш бўлишини сира истамайман. Сиз қуролсизланиш тўғрисида гапирганингизда баъзи кимсалар Сизнинг гапларингизга ишонмайдилар. Тўғри сўзим учун мени кечирсинлар, лекин шуни айтаманки, Африканинг бир қисми озодликка чиққанлиги учун Сиздан миннатдорман. Агар Сиз ўзингизнинг куч-ғайратингизни яна давом эттираберсангиз бутун инсоният озодлик олиши турган гап.

Шу қадаҳни Сиз, жаноб раис учун, қуролсизланиш йўлида зўр ғайрат билан курашаётганлигингиз учун ва инсониятнинг ҳаёти йўлида жанг қилаётганлигингиз учун кўтараман.

Сўнгра Н. С. Хрушчев жавоб нутқи сўзлаб, бундай деди:

— Халқимиз шаънига, Совет ҳукумати шаънига ва шахсан менинг шаънимга табрик сўзлари айтиб, яхши истаклар изҳор қилганлигингиз учун сиз жаноб министрга ташаккур билдираман. Сизларни ишонтириб шуни айтаманки, жаноблар, Совет Иттифоқи ҳукумати ва халқлари ўз зиммаларидаги масъулиятни жуда яхши биладилар. Улар бизнинг кучли эканлигимизни ва бизнинг кучимиз, ақл заковатимиз, иродамиз тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашга қаратилиши лозимлигини, уруш оловини ёқувчиларга қарши қаратилиши лозимлигини тушунадилар. Халқимиз ҳамма халқлар учун тинчлик ва дўстлик, эркинлик ва бахт-саодат бўлишини истайди.

Мен сизларга айниқса шунинг учун ташаккур айтмоқчиманки, жаноблар, сизлар бизнинг таклифимизни қабул қилдингиз ва бизларни «коммунист—империалистлар», «коммунист мустамлакачилар» қилиб кўрсатаётганларнинг, бизни шайтондан ҳам ваҳималироқ қилиб кўрсатаётганларнинг вайсашларидан қўрқмай шу зиёфатга келдингиз. Империалистлар ҳамма коммунистларни баъзи одамларни боши билан, баъзиларини оёғи билан ютиб юборадиган кишилар қилиб кўрсатмоқчи бўладилар. **(Шодиёна жонланиш).** Бунга жавобан яна шуни айтаманки, бизнинг мамлакатимизга келинглар, бизнинг турмушимизни ўз кўзингиз билан кўринглар. Ана шунда коммунистларнинг асло шунақа эмаслигига ўзларингиз қаноат ҳосил қиласиз.

Мен қирқ йилдан кўпроқ вақтдан бери коммунистман. Бу ерда менинг рўпарамда ўтирган ўртоқ Туполев, бизнинг авиация конструкторимиз эса коммунист эмас, партиясиз киши. Лекин бу ҳол бизнинг қалин дўст бўлишимизга ҳалақит бераётгани йўқ. Бизнинг мамлакатимизда ҳамма ҳам коммунист эмас ва ҳеч ким ҳамманинг коммунист бўлишини талаб қилмайди. Совет Иттифоқининг аҳолиси 214 миллион киши, партия аъзолари эса фақат 9 миллион киши чамасида. Аммо бу ҳол бутун халқимизнинг бирлиги ва жипслигига ҳалақит бераётгани йўқ. Такрор айтаманки, Совет Иттифоқига келинглар, ҳамма нарсани ўз кўзингиз билан кўринглар. Сизлар бизнинг мамлакатимизга парламент ва ҳукумат делегациялари билан ҳам, турист бўлиб ҳам келишларингиз мумкин. Бизнинг мамлакатимизга қай тарзда келиш йўлини ўзларингиз танлаб олинглар.

Сизлар биласизларки, бизнинг мамлакатимизда ҳокимият ишчилар, деҳқонлар ва меҳнаткаш зиёлилар қўлида. Бизнинг мамлакатимизда капиталистлар ва помешчиклар йўқ. Илгари бундай эмас эди. Меҳнат аҳли бўлган кишилар жуда оғир шароитда яшар эдилар. Масалан, мен 8—9 ёшимдан ишлай бошлаганман. Болалигимда подачи бўлганман, бировларнинг қўйларини боққанман, сигирларини боққанман, помешчик қўлида ишлаганман. 15 ёшимда заводга кириб ишладим, сўнгра шахталарда, кимё заводида ишладим. Кейин граждан уруши фронтларида уч йилдан кўпроқ жанг қилдим. Менинг таржимаи ҳолим мана шу. Ҳукуматимизнинг ҳамма министрлари ҳам шундай йўлни босиб ўтишган: биз ҳаммамиз халқ орасидан, ишчи ва деҳқонлар орасидан, меҳнаткаш зиёлилар орасидан чиққан кишилармиз. Шунинг учун ҳам бизлар халқнинг эҳтиёжларини яхши биламиз. Ҳозир мен жаҳонда энг улуғ, энг қудратли мамлакат Министрлар Советининг раисиман.

Мустамлакачилар бизни «совет империалистлари», «коммунист — мустамлакачилар» деб кўрсатишга уринадилар. Ишонманглар. Биз Африка халқларидан ва бошқа қитъаларнинг халқларидан дўстликдан бошқа ҳеч нимани истамаймиз. Сизлар қачон ёрдам сўрасаларингиз ёрдам беришга ҳамиша тайёрмиз. Мамлакатимизда ўзини муваффақиятли равишда ривожлантириш учун зарур нарсаларнинг ҳаммаси бор. Ўзларингиз ўйлаб қаранглар, ҳали айтиб ўтганимдек, Совет Иттифоқида 214 миллион аҳоли бор ва бизнинг аҳолимиз ҳар йил 3,5 миллион кишидан кўпаймоқда. Бизда темир, кўмир, нефть жуда сероб. Совет мамлакатининг территорияси жуда катта: унинг шарқдан ғарбгача бўлган масофаси 12—13 минг километр. Бизнинг мамлакатимизда ўзимизга керак нарсаларнинг ҳаммаси етарлик бор, коммунизм масаласига келганда, бу ҳар бир халқнинг ўз ишидир, бу масалани ҳар бир мамлакатнинг халқи ўзи эркин танлаш йўли билан ҳал қилади.

Коммунизм хаёлий орзу эмас. Коммунизм халқ турмушининг жуда реал ва конкрет шароитидир: қисқа иш куни, яхши уй-жойлар, жаҳонда энг кам миқдордаги квартира ҳақи, яхши кийим-кечаклар, роҳат-фароғатдаги болалар, уларни текин ўқитиш, студентларга тўланаётган давлат стипендиялари, текин медицина ёрдами, ёлчитиб тўланаётган пенсиялар, аҳолидан олинадиган солиқларнинг бекор қилинаётганлиги (5 йилдан кейин эса аҳолидан сира солиқ олинмайдиган бўлади)— мана шуларнинг ҳаммаси коммунизмнинг амалдаги, турмушдаги элементларидир.

Ҳозир бизнинг мамлакатимизда 7 соатлик иш куни, шахтерлар учун эса 6 соатлик иш куни жорий қилинди. 1964 йилда бутун мамлакатда умуман 6 соатлик иш кунига ва шахтёрлар учун 5 соатлик иш кунига ўта бошлаймиз. 20 йилдан кейин эса бизнинг мамлакатимизда иш куни 5—4 соатдан ошмайдиган бўлиб қолади.

Бу йил биз 65 миллион тонна, келгуси йилда 71 миллион тонна пўлат ишлаб чиқарамиз. Бу йил биз 145 миллион тоннадан кўпроқ нефть чиқарамиз. Бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқариш мана шундай тез суръатлар билан ривожланмоқда. Бизнинг чексиз ўрмонларимиз бор. Табиий бойликларимизнинг ҳисоби йўқ. Бизда нима йўқ? Какао, кофе, ананаслар ва манго йўқ. **(Шодиёна жонланиш).** Лекин булар сизларнинг мамлакатларингизда бор. Сизлар мана шу ва бошқа маҳсулотларни бизга беришингиз мумкин, биз бўлсак бунинг эвазига сизларга ўз маҳсулотларимизни берамиз. Бунинг учун биз сизлардан миннатдор бўламиз, сизлар ҳам биздан миннатдор бўлсаларингиз керак. Келинглар, дўст бўлайлик ва ҳамкорлик қилайлик. Сизларга Куба мисол бўла олади. АҚШ монополистлари Кубага иқтисодий блокада эълон қилиб, унга нефть сотмай қўйганларида, биз Кубага ёрдам қилиб, унга нефть бердик, кубаликларнинг қанд-шакарини сотиб олдик.

Дўстликда ва тинчликда яшамаслигимиз учун бизда ҳеч қандай сабаб йўқ. Сизларнинг халқларингиз билан ва бошқа ҳамма халқлар билан мана шундай дўст бўлишни астойдил истаймиз. Мен сизларга яна бир марта таклиф қилиб айтаманки, бизнинг мамлакатимизга келинглар, бизнинг мамлакатимизга тез-тез келиб туринглар ва сизлар ҳар сафар келганингизда мамлакатимизни тобора кўпроқ билиб оласиз, мен аминманки, сизлар мамлакатимизни яхши кўриб қоласиз. Сизлар мамлакатимизга келганингизда нимани кўришни хоҳласангиз ҳаммасини кўрсатамиз. Хоҳлаган республикамизга келинглар, революцияга қадар мустамлака асорати шароитида яшаган, эндиликда эркин ва бахтиёр бўлиб яшаётган халқларнинг турмушини кўринглар. Империалистларнинг «коммунизм қуллари» ҳақидаги уйдирмалари нақадар бемаъни эканлигига ўзларингиз қаноат ҳосил қиласиз.

Сизларга, жаноблар, яхши сўзларингиз ва истакларингиз учун яна бир марта ташаккур айтаман. Турмушингизда, мустақиллик учун олиб бораётган ва халқларингизнинг бахт-саодати йўлида олиб бораётган курашингизда сизларга чин кўнгилдан муваффақиятлар тилаймиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзолари — Африкадаги янги давлатларнинг делегациялари шарафига берилган зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

1960 йил 11 октябрда Куба радиоси учун

Н. С. ХРУШЧЕВ баёноти

Азиз дўстлар, озод ва мустақил Куба Республикасининг гражданлари!

Америка қитъасидаги Америка Қўшма Штатларида, сизларга яқинроқ масофада туриб, Куба халқини, унинг революцион ҳукуматини, Кубанинг атоқли революционери бош министр Фидель Кастрони табриклаш мен учун айниқса ёқимлидир.

Бундан бир неча кун муқаддамгина биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясида у билан ва Куба Республикасининг бошқа делегатлари билан учрашган эдик. Фидель Кастро билан бўлган учрашувлар вақтида биз кўп нарсалар ҳақида гаплашиб олишга муваффақ бўлдик ва халқаро муносабатларнинг асосий масалаларида Совет Иттифоқи билан Кубанинг нуқтаи назари бир-бирига мос бўлиб тушаётганлигини аниқладик.

Совет Иттифоқи ва Куба халқаро кескинликни юмшатишга, қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга оширишга ҳаракат қилмоқдалар. Совет Иттифоқини хурсанд қилган нарса шу бўлдики, Куба делегацияси мустамлакачилик қуллигини батамом ва буткул тугатиш керак деб, ер юзида яшаб турган ҳамма халқларга озодлик берилиши керак деб, ўз халқи номидан баланд овоз билан айтди.

Биз Ассамблеяда Фидель Кастронинг овозини — Кубанинг овозини эшитдик. Биз уни олқишладик ва ҳозир ҳам олқишламоқдамиз. Ҳамма халқлар эркин бўлсин, деган муқаддас принцип қўлга қурол олиб, ўз мустақиллигини сақлаб қолган ва бу эркинлик ўз мамлакатларида тантана қилиши учун қанчалаб жон фидо қилган кишиларга, айниқса азиз ва ёқимлидир.

Мамлакатингиз эркин ва мустақил бўлиб қолиши учун, Кубанинг бойликлари кубаликларники бўлиб қолиши учун, Кубанинг ҳуқуқлари Куба халқининг ўзиники бўлиб қолиши учун Куба халқи нақадар оғир ва қаттиқ жанглар қилганлигини сизларга гапириб ўтиришимнинг ҳожати йўқ.

Биз бунга шунинг учун ҳам айниқса тушуниб хайрихоҳлик қилмоқдамизки, Совет Иттифоқининг ўзи эркин социалистик давлат бўлиб олиш даражасига етгунча катта кураш йўлини босиб ўтди. Бизнинг Ватанимиз жаҳонда энг улуғ ва энг зўр давлат бўлиб қолиш даражасига етгунча, совет халқи ўз йўлида бир талай қийинчиликларга дуч келди.

Душманлар озмунча валдирамади, улар, сизлар ҳалок бўласиз, деб озмунча вайсамади, улар бизни емириб ташламоқ учун қанча-қанча юришлар қилдилар, блокадалар ташкил этдилар. Лекин ўзларингизга маълумки, ёшу-қари ҳамма ўз Ватанини ҳимоя қилаётган халқни енгиб бўлмайди.

Совет кишилари Кубанинг империалистик монополиялар асоратидан қутулганини кўриб қувонмоқдалар. Сизларнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллик учун, халқ фаровонлигини юксалтириш учун олиб бораётган курашингизни қувватлаб келдик, қувватламоқдамиз ва бундан буён ҳам қувватлай берамиз. Шундай қилаётганлигимизнинг ва бундан буён ҳам шундай қила беришимизнинг сабаби пулимиз кўплигида эмас ва пулни қўйгани жой тополмай қолганлигимизда эмас. Албатта, Совет Иттифоқи улуғ ва бой давлат, лекин бизнинг ўз эҳтиёжларимиз, ўзимизнинг зарур проблемаларимиз бор.

Совет ҳокимиятининг қирқ уч йили мобайнида бизнинг Ватанимиз мисли кўрилмаган даражада мустаҳкамланиб олди, ўз саноатининг ишлаб чиқариш қувватларини бир неча ўн баравар кўпайтирди, саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми жиҳатидан Америка Қўшма Штатларидан бўлак барча капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди ва эндиликда Америка Қўшма Штатларини тинчлик йўлида улуғ мусобақага чақирди. Совет халқи ўз Коммунистик партиясининг раҳбарлигида амалга ошираётган етти йиллик план Америка Қўшма Штатларининг ишлаб чиқариш даражасига жуда яқинлашиб олишимизга имкон беради, 1970 йилга бориб эса, биз куч ва қувват жиҳатидангина эмас, шу билан бирга, аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатдан ҳам жаҳоннинг иккинчи давлати эмас, балки биринчи давлати бўлиб қоламиз.

Совет халқи мустақил давлатингизни тараққий эттиришда ва яшнатишда янги катта муваффақиятларга эришмоғингиз учун Куба халқини қувватламоқда ва қувватлайди.

Куба халқини ҳеч ким қўрқитолмайди, чунки уни ер юзидаги тинчликсевар халқларнинг ҳаммаси қувватлаб турибди. Совет халқи сизларга ватанни янгитдан қуриш йўлида олиб бораётган улуғ ишингизда муваффақиятлар, бардамлик ва мардлик тилайди.

Ғолиб бўлиб чиққан халқнинг ўз йўлида учрайдиган бир талай қийинчиликларни енгишига тўғри келади. Хўжаликни, экономикани ташкил қилиш керак. Одамлар сиёсий ғалабани ва мамлакатнинг демократик негизда тузилишинигина хоҳлаб қолмай, шу билан бирга, ўз моддий талабларининг тобора тўлиқроқ қондирилишини ҳам хоҳлайдилар. Бу эса, зўр бериб ва кўп меҳнат қилишни, ташкилий тажрибани, тайёргарлиги бўлган кадрларни талаб қилади. Ғолиб бўлиб чиққан халқнинг тажрибали кадрлари ҳамиша етарлик бўлмайди, чунки эксплуататорлар фақат ўз синфи тўғрисидагина ўйлайди, улар меҳнаткаш ишчи ва деҳқонларни зулматда ва нодонликда ушлаб турадилар. Бу қийинчиликларни ҳисобдан чиқариш ярамайди.

Душманлар революцияга путур етказмоқ учун ҳамма воситалардан фойдаланадилар. Улар халққа, йўлбошчиларга, республикага туҳматлар қиладилар ва қўпорувчилик ишлари билан шуғулланадилар. Газеталарнинг хабарларидан шуни билдимки, Америка империалистлари қўпорувчилик отрядларини тузиб, сизларнинг мамлакатингизга юбормоқдалар, бу отрядларга номаълум самолётлар деб аталган самолётлардан қурол-яроғлар ташламоқдалар. Бу самолётлар эса, кимларники эканлигини бизлар билганимиз каби сизлар ҳам биласизлар, албатта. Сизлар бу номаълум самолётларни уриб туширдингиз ва улар маълум бўлиб қолди. Бизнинг мамлакатимиз тепасида ҳам номаълум самолётлар учган эди: биз уларни уриб туширдик, бу самолётлар ҳам жуда маълум бўлиб қолди — бу самолётлар Америка империализминики бўлиб чиқди.

Лекин Куба халқи аҳил бўлса, сизлар иноқ бўлсангиз, сизлар ўз революцион ҳукуматингизга содиқ бўлиб қолсангиз, уюшқоқ бўлсангиз, ўз мақсадингизга етасиз ва енгиб чиқасиз.

Совет Иттифоқи халқлари сизларнинг томонингизда, деб сизларни ишонтиришимнинг ҳожати йўқ, азиз дўстлар. фақат бугунгина эмас, шу билан бирга, сизлар мустақиллик учун олиб бораётган курашингизнинг бутун давомида ҳам сизлар билан бирга бўламиз. Бу тўғрида сизларга ваъда беришнинг зарурияти йўқ, деб ўйлайман, буни ўзларингиз ҳам жуда яхши сезиб турибсиз.

Бу ердан, Нью-Йоркдан туриб, сизларни, ботир киши ва қаҳрамон Фидель Кастро бошчилигидаги ҳукуматингизни қизғин табриклайман.

Сизларга чин кўнгилдан айтмоқчи бўлган гапим шуки:

Яшасин Совет-Куба дўстлиги!

Яшасин Куба!

Яшасин унинг халқи!

Яшасин адолатли ишингизнинг тўла ғалабаси!

«АҚШнинг Совет Иттифоқига қарши агрессив ҳаракатлари умумий тинчликка таҳдид солаётганлиги тўғрисида» деган масалани муҳокама қилиш тартиби ҳақида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 1960 йил 13 октябрдаги ялпи мажлисида

Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Жаноб раис!

Жаноб делегатлар!

АҚШ нинг агрессив ҳаракатлари тўғрисида деган масала юзасидан жаноб раис менга берган сўзни бошлашимдан олдин жавоб тартибида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Мен ҳам бундай ҳуқуқдан маҳрум этилган эмасман ва шу ҳуқуқдан фойдаланмоқчиман. Қисқача гапириб шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, Филиппин вакили бўлган жаноб ҳарҳолда шундай бир кишики, ундан умид узилмаса бўлади, унда ҳам соғлом фикр бор ва бу фикр унинг онгида мустаҳкам қарор топиши мумкин. У аҳволни тўғри тушунадиган ва шу ҳақда тўғри фикр юритадиган киши бўлиб қолади. Лекин бунинг учун вақт керак бўлур. Бизда «ҳар бир меванинг пишадиган вақти келади» деган мақол бор. Бинобарин, бу жаноб ҳам пишиб етилаётган бўлса керак. У пишиб етилади ва масалаларни тўғри тушунадиган бўлиб қолади, деб ўйлайман. **(Залда жонланиш, қарсаклар).**

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси АҚШнинг Совет Иттифоқига қарши ҳаракатлари умумий тинчликка таҳдид солаётганлиги тўғрисида деган масалани ўз XV сессиясининг кун тартибига киритишга қарор қилди. Бу масала Ассамблея кун тартибидаги оддий модда эмас, балки уруш ҳолатида бўлмаган давлатлар ўртасидаги нормал муносабатларга тўғри келмайдиган ҳаракатлар натижасида туғилган фавқулодда масаладир.

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Шаҳарлик мададкорлар, сизга ташаккур!

БУЛАРДАН ҲАММА МИННАТДОР

Ғўза тупларидаги шиға-шиға ҳосил кўзни қамаштиради: гўё қор ёққан-у, тўла эримасдан қолиб кетган дейсиз. Ҳа, далаларда «оқ олтин»дан баракали ҳосил етиштирилган. Бу ҳосилни етиштиргунча, озмунча тер тўкиб, озмунча меҳнат сарфлашмади колхозчи азаматлар. Мана энди бугун колхознинг каттадан-кичигининг диққат-эътибори пахтани тезроқ йиғиб-териб олишга қаратилган. Далаларда эрта тонгдан бошлаб то қош қорайгунча ҳаёт қайнайди. Айрим карталарда пахтазор кемаси — ҳаворанг машиналарнинг сузиб юрганини кўрасиз. Бундай ерларда колхозчи теримчилар учрамайди. Нариги карталар эса кишилар билан гавжум. Булар колхознинг кўпминг килограммчи чевар теримчилари ва шаҳардан келган мададкор хашарчилар. Хашарчи ҳам, колхозчи ҳам ҳар бир минут, ҳар бир соатни ғанимат билиб, бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан кўп пахта териш учун курашмоқда.

Колхозчиларнинг оғирини енгил қилаётган хашарчилар тўғрисида гап кетганида биринчи бўлиб Куйбишев районидаги Пушкин меҳмонхонаси ходимлари ҳамда 1- ҳаммом-кир ювиш комбинатининг ишчи-хизматчилари номларини тилга оладилар.

Мана, биз шулар пахта тераётган колхознинг ўртоқ Мирзаахмад Ҳожибоев бошлиқ бригадаси даласидамиз. Кенг пахтазорда жавлон уриб «оқ олтин»ни чаққон тераётганларнинг иши кишига завқ бағишлайди.

— Ҳозир коллективимизда 90 киши бор, — дейди ёрдамчилар бригадасининг бошлиғи, меҳмонхона директори ўртоқ Довут Алимов, — ҳар бир киши кунига ўртача 50 килограммдан пахта тераяпти. Ҳозиргача колхознинг 35 тонна пахтасини териб бердик.

Довут ака ана шу гапларни айтар экан, пахтазорга ўгирилиб, хирмонга навбатдаги пахтани топшириш учун олиб келаётган йигитни чақирди.

— Фотограф ҳам яхши келибди, — деди у, — агар илғор теримчиларимизнинг расмини олмоқчи бўлсангиз, шу йигитни тавсия қиламан. Қани Ҳайдар бу ёққа келчи.

Ҳайдар иймаанибгина фотоаппаратга юзланди.

— Ҳар куни қанча пахта тераяпсан?

— 100 — 120 килограммдан теряпман.

— Ҳа, Ҳайдар азамат йигит, — деб мақтаб кетди Довут ака уни. — Ахир, кўзи пишиб қолганда. Ҳар йили ҳам терим қизғин вақтида ўзи ташаббус кўрсатиб пахтага чиқади. Ўтган йили шу райондаги Ленин номли колхозга чиқиб, икки тоннадан ортиқ пахта териб, Фахрий ёрлиқ олган эди. Бу йил кам деганда 3 тоннага етказмоқчи.

Ҳадемай фотографнинг иши қизиб кетди. Негаки, бу ерда меҳнат қилаётган шаҳарликларнинг биридан-бири ўзишга ҳаракат қилиб, биридан-бири кўп пахта теради. Ҳаммаси ҳам илғор, ҳаммасининг ҳам расмини олиб, газетага чиқарса арзийди. Райхон опа Нуруллаевани айтмайсизми. У колхознинг кўпминг килограммчи теримчилари билан беллашиб пахта тераяпти. Терган пахтаси юз килограммдан кам чиқадиган бўлса, кўнгли тўлмайди. Нина Лапшина, Евгения Горбунова, Инобат Саидаҳмедова, Клавдия Константинова, Тамара Бикова, Халил Юнусхўжаев сингари ўртоқлар ҳам ғайрат ва ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар. Кунига 75 — 80 килограммдан пахта териб, колхозчилар ҳурматига сазовор бўлишяпти. Ёрдамчиларнинг ғайрати туфайли бригада пахта тайёрлашда олдинда бормоқда.

— Пахта майдонимиз 220 гектар, — дейди бригада бошлиғи Мирзаахмад ака, — ҳар куни 28 — 30 тонна пахта тайёрланаяпти. Шунинг 3 — 4 тоннасини мана бу ёрдамчиларимиз теришади. Жуда миннатдормиз улардан.

Янгийўл районидаги Сталин номли колхознинг бу бригадасида меҳнат қилаётган, колхозчилар, механик-ҳайдовчилар билан ёнма-ён туриб пахта тераётган шаҳарлик азаматларнинг ҳиммати баланд. Улар мавсум давомида хирмонга кам деганда 150 тонна пахта тўкиш учун курашмоқдалар. Колхоз правлениеси шаҳарликларнинг унумли ишлаши учун ҳамма шароитларни яратиб берган.

Колхоз 1350 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олган. Давлатга ҳозирги кунга қадар 2200 тоннадан ортиқ пахта топширилиб, планнинг анчаси бажариб қўйилди. Шу кунларда ҳар куни 2,5 — 3 процент миқдорида, яъни 110—140 тонна пахта тайёрланаяпти. Колхозчилар олинган социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш учун ҳамма имкониятларни ишга солмоқдалар. Бригадаларда, звеноларда меҳнат тўғри ташкил этилган. Колхозчилар, механик-ҳайдовчилар тез ҳамда сифатли пахта терилишини таъминлаш учун курашмоқдалар. Ана шулар қаторида шаҳардан келиб, бу ерда пахтакорларга астойдил кўмаклашаётган ўртоқларнинг ҳам ёрдами ниҳоятда баракали бўляпти. Сталин номли колхоз далаларида етиштирилган мўл-кўл «оқ олтин» ҳосили ҳамкорликда тез ва нобуд қилинмасдан йиғиб-териб олиниб, давлатга топширилмоқда.

Н. РИХСИЕВ.

Суратларда: 1. Янгийўл районидаги Сталин номли колхоз далаларида пахта тераётган шаҳарлик ёрдамчилардан бир группаси (чапдан) Инобат Саидаҳмедова, Евгения Горбунова, Клавдия Константинова ўртоқлар. Улар кунлик нормаларни 2 — 3 ҳиссага етказиб бажармоқдалар. 2. Биринчи ҳаммом-кир ювиш комбинатининг ишчи ва хизматчилари Янгийўл районидаги Сталин номли колхозда пахта термоқдалар. В. Салов фотолари.

Бу кулиб турган қиз — Нина Панина Куйбишев районидаги 9- поликлиникада медицина ҳамшираси бўлиб ишлайди. Пахта йиғим-терими қизғин тус олган ҳозирги кунларда у Чиноз районидаги «Қизил октябрь» колхози далаларида меҳнат қилиб, колхозчиларга астойдил ёрдам бермоқда. У ҳар куни 160 килограммгача етказиб пахта тераётир.

С. Аҳмедов фотоси.

ИЛМИЙ ХОДИМЛАР ПАХТАЗОРДА

Пойтахтимиздаги корхоналарнинг, ташкилотларнинг ходимлари қатори Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий ходимлари ҳам азамат пахтакорлар етиштирган ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олишда колхозчиларга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Академиянинг ботаника, генетика институтлари, табиат музейи ходимлари Чиноз районидаги «XXI партсъезд» колхозида пахта термоқдалар. Колхознинг ўртоқ Тўра Холиқов бошлиқ 8-бригадаси аъзолари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, бу йил 110 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 ўрнига 30 центнердан ошириб пахта топширишга аҳд қилганлар. Бригада мажбуриятининг тезроқ бажарилиши учун академия ходимлари муносиб ҳисса қўшишяпти. Илмий ходимлардан тузилган 65 кишидан иборат бригада унумли меҳнат қилмоқда. Н. Абдуҳамидов, М. Ботирова, М. Ҳакимова, Л. Рогачева, Ж. Ризамуҳамедов, Турсунов ўртоқлар кунлик нормани ошириб бажариб, хирмонга кунига 60 — 70 килограммдан пахта тўкишяпти.

Илмий ходимлар меҳнат унумини ошириш натижасида колхоз правлениесининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлдилар. Бригада аъзолари Экономика институти ходимларини социалистик мусобақага чақирганлар. Улар бу мусобақада ғолиб чиқиш учун кўчма Қизил байроқни қўлда маҳкам тутганлари ҳолда, «оқ олтин» хирмонига кўплаб пахта топширмоқдалар.

А. ЭРГАШЕВ.

Суратларда: (юқоридан пастга) Янгиер шаҳридаги босмахона ишчиси Нина Коптекова. Нина 2- «Боёвут» совхозида ҳар куни 90 — 100 килограммдан пахта тераётир. Тошкентдаги трактор-йиғув заводининг слесари Мансур Ҳакимов Ўрта Чирчиқ районидаги Сталин номли колхозда фидокорона меҳнати билан ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлмоқда.

В. Салов, А. Шербоев фотолари.

ШАРАФЛИ БУРЧ

Т. СОДИҚОВ,
Ленин район партия комитетининг секретари.

Бутун республикамиз каби областимиз қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳам бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар ва мамлакатга 500 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш юздасидан олган юксак социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун барча куч ва моддий-техника воситаларини йиғим-терим суръатини тобора тезлаштириш учун сафарбар этмоқдалар.

Пахта учун кураш бизда умумхалқ иши, барча совет кишиларининг шарафли бурчи бўлиб қолди. Буни яхши тушунган районимиз меҳнаткашлари йилига областимиз колхоз, совхозларига чиқиб, йиғим-терим даврида пахтакорларга холис ёрдам кўрсатмоқдалар ва бу билан ўзларининг олижаноб ватанпарварлик бурчларини шараф билан адо этмоқдалар.

Бу йил ҳам районимиз саноат корхоналарининг ишчи, хизматчилари ва муассасаларининг ходимларидан 8 мингга яқин киши оталигимиздаги Сирдарё районининг колхозларида пахта термоқдалар. Улар пахта ўзбек халқининг ор-номуси ва миллий ифтихори эканлигини чуқур ҳис этганлари учун ҳам яхши уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб, эл хирмонига бугун кечагидан ва эртага бугунгидан кўпроқ пахта тўкишга астойдил ҳаракат қилаётирлар.

Пахта теришда Вакцина ва сиворотка илмий-текшириш институти, Октябрь революцияси номли завод, «Красная заря» ва каноп фабрикалари ҳамда ЎзТАГ ходимлари айниқса яхши ишламоқдалар. Улар нормадагидан кўпроқ пахта териб, колхозчиларнинг самимий ҳурматига сазовор бўлаётирлар. Вакцина ва сиворотка илмий-текшириш институти (директори Иноғомов, партия ташкилотининг секретари Жданова ўртоқлар)нинг ходимларидан 72 киши райондаги Тарас Шевченко номли колхозда кунига ўрта ҳисобда 65—70 килограммдан, Носиров, Винокуров, Коновалова, Миргалиев ва Лаврин сингари илмий ходимлар эса 80—90 килограммга етказиб пахта тераётирлар. Ҳозиргача колхоз хирмонига 60 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўккан бу институт коллективининг аъзолари 150 тонна пахта териб бериш ва уни Октябрь байрамигача бажариш мажбуриятини олганлар.

Шу колхозда жонбозлик кўрсатиб пахта тераётган Октябрь революцияси номли завод (директори Тадулевич, партия ташкилотининг секретари Абрамов ўртоқлар) ишчи, хизматчилари ҳам ажойиб ватанпарварлик намуналарини кўрсатмоқдалар. Шаҳар меҳнаткашлари пахта далаларига отланган пайтда завод коллективидан 355 киши якдиллик билан пахта териш истагини билдирди. Улар кунига 20 тоннадан зиёд пахта териб топшираётирлар.

Фурсатдан фойдаланиб, шуни ҳам айтиб ўтиш ўринли бўладики, завод коллективи бутун йил бўйи район колхозлари ва РТСларига қишлоқ хўжалик машиналари учун запас қисмлар етказиб бериш, уларда ремонт бригадалари ташкил этиш ва ўз машиналари билан минерал ўғит ташиб келтиришда катта ёрдам кўрсатиб келди.

Районимиздаги бир қатор саноат корхоналари ва муассасаларнинг маъмурияти, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ўз коллективлари аъзоларининг йиғим-теримда актив иштирок этишлари, онгли интизомлилик ҳамда уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб ишлашларини таъминламоқдалар. Бунинг натижасида кўпгина кишилар, жумладан «Красная заря» фабрикасининг тикувчиларидан Мешакова ва Валиева кунига 125—135 килограммдан, ЎзТАГ ходимларидан Нагибина, Мирзааҳмедова ва Маннопов ўртоқлар 70—80 килограммдан, шунингдек каноп фабрикаси, кимё-фармацевтика заводи ишчиларидан кўпгина киши белгиланган нормадан анча ошириб пахта термоқдалар. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Районимиздан бориб пахта тераётганларнинг унумли ишлаши учун корхона, муассаса раҳбарлари ҳам, колхозларнинг правлениелари ҳам қулай шароит яратиб берганлар. Ётоқхоналарга радиоприёмниклар қўйилган, репродукторлар ўрнатилган. Газета ва журналларнинг янги сонлари ўз вақтида келтириб турилади, кечқурунлари ҳаваскорлик тўгаракларининг концертлари уюштирилмоқда ва кинофильмлар намойиш қилиняпти. Районимиз медицина ходимлари колхозчиларга ҳам, шаҳарликларга ҳам яхши хизмат кўрсатмоқдалар.

Бу йил Сирдарё район колхозларида 16 минг тонна пахта териб бериш мажбуриятини олганмиз. Бу ватанпарварлик бурчимизни адо этиш учун ҳамма имкониятларга эгамиз. Биз уюшқоқлик ва ҳамжиҳатлик билан терим суръатини янада тезлаштириш учун бундан буён ҳам барча зарур чораларни кўрамиз.

Район меҳнаткашларидан жуда кўп киши ҳар якшанба куни Тошкент атрофидаги колхозларга чиқиб, пахта термоқдалар. Келаси якшанба куни эса район саноат корхоналари, муассасаларининг ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимларидан 10 минг киши Ўрта Чирчиқ районидаги колхозларга пахта териш учун чиқадилар. Биз бу традицияни мавсум охиригача давом эттирамиз.

Район партия ташкилоти ўзининг бутун куч ва эътиборини бу йил колхоз, совхозларимизда етиштирилган мўл пахта ҳосилини ўз вақтида йиғиб-териб олиш, бу билан республикамиз бўйича мамлакатга 3 миллион 170 минг тонна «оқ олтин» топшириш юзасидан олинган юксак мажбуриятни бажаришга муносиб ҳисса қўшишга қаратади.

Яша, Тошкентим!

Кўзим сводкада, ҳар кун
эрталаб
Газета будкаси томон шошаман.
Областлар ичида яккаш
Тошкентим —
Мақтови етганда қайнаб тошаман.
Қадимдан меҳнаткаш она
шаҳрининг
Фарзанди бўлганим ўзи катта
бахт.
Эл олди ваъдасин устидан
чиққан
Лабзи пок, бир сўзли халқи
ҳамма вақт.
Чинозлик Турсуной, Инобат-
ларнинг
Шуҳратин ким билмас, дала
лочини —
Ғанишер қўлида мағрур гул
очган
Кенг ёйиб қадимий чўл
қучоғини,
Ҳаммаси Тошкентдан. Тошиб
босган эл
Бугун ҳам ҳосилин тоғ қилиб
уяр.
Толиқмас теримда ишлар тер
тўкиб.
Шаҳарли елкадош дўстларин
суяр.
Шубҳасиз, азамат тошкентлик-
ларим
Хирмони дам ўтмай юксалар
кўкка.
Ҳар бири мардлигин, терим
баҳона —
Намойиш қилгани чиққан
кўрикка...
Кўзим сводкада эрта тонг билан
Газета будкаси томон шошаман.
Хаёлим далада, пахтакор халқ-
нинг
Қудратин кўрганда қайнаб
тошаман.

Толиб ЙЎЛДОШ.

ШУ ҲАМ ЁРДАММИ?

Ўтган дам олиш куни Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозига Киров районидаги 3-пиво заводидан, район уй-жойлар бошқармасидан, ремонт конторасидан, область матлубот союзининг автобазасидан ва бошқа ташкилотлардан 177 киши хашарга чиққанида колхоз раҳбарлари дўппиларини осмонга ирғиттудай бўлдилар. Уларни кўп иззат-икром билан кутиб олишди. Қадамларига хасанот, дедилар.

Киров районидан келган бу ёрдамчилар колхознинг 2 бригадасига юборилди. Далани одам босиб кетди. Бригада бошлиғи ёрдамчиларни этак, қоп-қанор билан таъминлагунча эси кетди. Бугун териладиган пахталарни қоплаш учун олдиндан қанчадан-қанча қанор ҳозирлаб, ишнинг якунини кута бошлади.

Бригадир ишнинг қандай кетаётганини чамалаб кўриш мақсадида шудгор оралаб теримчиларнинг этакларига, уларнинг оёқ олишларига разм сола бошлади. Терилаётган пахтанинг чўғи камроқ. Пахта териш ўрнига 3-пиво заводидан келган ёрдамчилар шудгор ўртасида этак тутиб, бутилка кўтариб юришипти. Шипилов билан Мирзакаримовларнинг аллақачон кўзлари мужгон бўлиб қолипти. 3-пиво заводидан келган азаматлар ҳаш-паш дегунча 6 яшик пиво, 2 яшик лимонад ва арок-шароқларни ичиб қўйишган экан. Шипилов билан Мирзакаримовларни қўлига ҳасса бериб турғизиб бўлмас эди ўша пайтда.

Тошкент область матлубот союзига қарашли автобазадан борганларга И. Бутузиев бошлиқ эди. У бошлиқ одамлар соат худди 10 дан 20 минут ўтганда овқатланишга ўтириб, соат 4 да ўринларидан туриб, Тошкентга қараб равона бўлдилар. Шулар билан бирга келган Саримсоқов, Маркабоев, Кузнецов сингари ҳалол ишлаган ўртоқлар бўлмаса, уларнинг ҳоли «вой» бўларди. Шу азаматлар туфайли автобаза «азаматлари»нинг терган пахтаси аранг 10 килоданга етди.

Кеч бўлди. Тарозилар ишга тушди. Бригада бошлиғи ўртоқ Ким Нип Чер умид билан тайёрлаган қанорлар бўш қолди. Шаҳардан борганларнинг бошлиқлари терилган пахталарига справка талаб қила бошладилар. Ўртоқ Ким уларга «30 киши бир кунда 250 килограмм, 40 киши 300 килограмм пахта терди» деган мазмунда справка берди.

Киров районидан келган ёрдамчилар колхозда маишат қилиб, «ёрдам бердингми, бердим» деб справкани олиб, шаҳарга жўнадилар. Лекин Киров район партия комитети ва район ижроия комитети шу олинган справкалардан хулоса чиқарса керак деб ўйлаймиз.

Ш. МИРАДАШОВ.

МИРЗАКАРИМОВ: Мана шунақа пивохўрлик бўлса ҳар якшанба пахтага чиққанимиз бўлсин-э, қуй пивонгдан!

М. Воробейчиков ишлаган расм.

БИЗ БИЛАН БИР САФДА

Тер тўкиб етиштирган мўл ҳосилимизни мумкин қадар тез ва нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш учун курашмоқдамиз. Совхозимиз пахтакорлари Октябрнинг 43 йиллиги байрамига ёруғ юз билан етиб борайлик, деб кундан-кунга ғайрат қилмоқдалар. Шу мақсадга эришиш йўлида биз билан бир сафда ҳормай-толмай меҳнат қилаётган Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчи ва хизматчилари бизга астойдил кўмаклашаётирлар.

Комбинатнинг 556 азамати далада пахта тераётир. Ҳар бир хизматчи белгиланган нормани бажариш учун курашяпти. Улар ҳозиргача 345 тонна пахта териб беришди. Ҳар бир киши хирмонга кунига ўртача 40—45 килограммдан пахта топширмоқда.

Комбинат ишчилари орасида ажойиб фидокор кишилар бор. Тўқув фабрикаси ходимлари эришаётган ютуқлар ҳаммани қувонтиради. Бу ерда М. Насимов, Н. Жукова сингари ўртоқларни совхозимиз пахтакорлари яхши таниб қолишди. Азамат ишчилар ҳар бир кундан унумли фойдаланиб, ҳозиргача 1150—1200 килограммдан пахта териб беришди.

Шунингдек 1-йигирув фабрикасининг ўртоқ С. Воҳидов бошлиқ бригадаси ҳам бизга астойдил ёрдам бераяпти. Фабриканинг Н. Орифжонова, А. Воропаева каби тўқувчилари ҳар куни 80—90 килограммдан пахта териб кўпчиликнинг ҳурматига лойиқ иш қилмоқдалар.

Комбинат тўқувчилари бераётган ёрдам шунинг учун ҳам баракали бўлаяптики, улар пахта терими муҳим давлат сиёсий аҳамиятга эга бўлган кампания эканлигини чуқур ҳис қилган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Хашарчилар ўртасида меҳнат интизоми жуда мустаҳкам. Тўқувчилар зиммаларига конкрет мажбуриятлар олиб, бир-бирлари билан мусобақалашиб пахта теришаяптилар. Шунинг учун ҳам улар кундан-кунга яхши натижаларга эришмоқдалар.

Совхозимиз бўйича ҳозирги кунга қадар план 52 процентдан оширилди. Ҳар куни мажбуриятга нисбатан икки-икки ярим процент пахта тайёрланмоқда. Бунда тўқимачиларнинг ҳиссаси катта бўлаётир.

М. ҒАНИЕВ.
Гулистон районидаги «Гулистон» совхозининг директори.

Н. С. ХРУШЧЕВ нутқининг охири

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Маълумки, Американинг ҳукумат маъмурлари ўзларининг жосус самолётларини Совет Иттифоқи осмонига неча марталаб юбордилар. 1960 йил биринчи майда, тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Парижда ўтказиладиган кенгашининг худди арафасида Американинг «У-2» жосус самолёти мамлакатимизнинг ичкарисига бостириб кирди ва уриб туширилди.

АҚШ президенти Эйзенхауэр бу қўпол агрессия акти учун бизнинг мамлакатимиз олдида кечирим сўраш уёқда турсин, ҳатто бундай учишларни Америка Қўшма Штатларининг давлат сиёсати деб эълон қилди.

Устига устак, орадан икки ой ўтгач Американинг бошқа бир ҳарбий самолёти, «РБ-47» самолёти мамлакатимиз ичкарисига бостириб кирди, бу сурбет агрессор ҳам уриб туширилди.

Америка Қўшма Штатларининг бундай ҳаракатлари бутун халқаро вазиятга ғоят ёмон таъсир қилмоқда ва беҳисоб офатлар хавфини туғдирмоқда.

23 сентябрда шу минбарда сўзлаган нутқимда айтиб ўтганимдек, Совет ҳукумати Америка Қўшма Штатларининг Совет Иттифоқига қарши қилган агрессив ҳаракатлари тўғрисидаги масалани бевосита Бош Ассамблеянинг ялпи мажлисида муҳокама қилиш зарур деб ҳисоблайди.

Шуни назарда тутишларингизни илтимос қиламанки, бу—Совет Иттифоқининг шикояти эмас. Йўқ, биз шикоят қилаётганимиз йўқ. Совет Иттифоқи ўз мамлакатининг манфаатларини якка ўзи ҳимоя қилиш учун етарлик кучга эга.

Лекин Америка Қўшма Штатлари халқаро ҳуқуққа хилоф ҳаракатлар қилишга ҳаққимиз бор, деб даъво қилаётганликлари учун биз бу масалани Бош Ассамблея муҳокамасига қўймоқдамиз. Бундай жосуслик самолётларини учириш, агрессив ниятлар билан бундай бостириб кира беришни Қўшма Штатлар ҳукумати мамлакатнинг хавфсизлиги учун зарур, деган гапларни айтаяпти. Қўшма Штатлар ўз хавфсизлигини таъминлашга ҳақли бўлгани учун, халқаро нормалар билан ҳисоблашмай, бошқа мамлакатларнинг чегараларини бузишга ҳақли бўлгани учун шундай қилаётган эмиш. Шундай қилиб, Қўшма Штатлар халқаро муносабатларда ўзбошимчаликни зўрма-зўраки жорий қилмоқда. Шунинг учун ҳам бу масала алоҳида тус олди. Такрор айтаманки, бу — икки давлат ўртасидаги низо эмас, балки давлатларнинг мустақилликка ва суверенликка бўлган ҳуқуқлари тўғрисидаги масаладир, ҳар бир давлатнинг бошқа давлатларнинг мустақиллигини ва суверенлигини ҳурматлаш мажбурияти тўғрисидаги масаладир.

Америка самолётларининг агрессив учишлари фақат бизнинг давлатимизнинггина эмас, шу билан бирга бошқа бир қанча давлатларнинг ҳам суверенитетини бузди: бу учишлар Афғонистоннинг бетарафлигини бузди, бетараф Австриянинг суверенитетини бузди, Норвегия, Покистон, Туркиянинг суверенитетини бузди. Мана шу давлатлар Американинг жосус самолёти ўз мамлакатлари тепасидан учиб ўтиб кетганлигини билганларидан кейин Қўшма Штатларга расмий норозилик билдирдилар-ку, ахир. Австриянинг бетарафлиги бузилган вақтда ҳам у норозилик билдирган эди. Шу мамлакатларнинг ҳукуматлари ўзларининг норозилик хатларида Қўшма Штатлар биз билан маслаҳатлашгани йўқ, жосус самолётлар уларнинг территориялари тепасидан учиб ўтиши учун ижозат сўрагани йўқ, деб айтдилар.

Агрессорларнинг бундай ҳаракатларининг пайи батамом ва узил-кесил қирқилмаса, агар улар қораланмаса, у ҳолда Ассамблея АҚШ нинг бундай ҳаракатларини маъқулламоқда ва, бу билан АҚШни бундан буён ҳам шундай агрессив ҳаракатлар қилишга рағбатлантирмоқда, деган таассурот туғилиши мумкин. Шундай қилиб, у халқаро ҳуқуққа катта зарар етказади, чунки ҳар бир давлатнинг бундай методлардан фойдаланиш ҳуқуқи қонун қаторига кириб қолган бўлади. Бу эса, ўз навбатида шунга олиб келиши мумкинки, ҳар бир давлат ўз суверенитетини ҳимоя қилишда фақат ўзига, ўз кучларига таянишга мажбур бўлиб қолади. Лекин ҳар бир ақли расо киши бу ҳол кучга кучни қарши қилиб қўйишга олиб келиши мумкинлигини тушунади, бу эса, оқибат натижада урушнинг худди ўзидир. Ҳар бир мамлакат самолётларининг бостириб киришига ўзича баҳо бериши мумкин, бунга ҳарбий ҳужум деб баҳо бериши ва, бинобарин, бу бостириб киришга жавоб зарбаси билан жавоб қилиши мумкин.

Бошқа мамлакатнинг ичкарисига қўшинлар юборилганми, ёки агрессив мақсадларда самолётлар юборилганми, барибир мана шунинг ўзи бир мамлакатнинг бошқа мамлакат ичкарисига ҳарбий бостириб киришидир. Америка самолётларининг Совет Иттифоқи ичкарисига агрессив мақсадлар билан бостириб кириш фактларига худди шундай баҳо бериш зарур.

Агар бир томон уруш бошлаш масъулиятини ўз устига олса, иккинчи томон ўзини мудофаа қилишга ҳақлидир. Ўшанда ана шу иккинчи томон ўз суверенитетини муҳофаза қилишга, бостириб кирган душманни даф қилишга, агрессорга ва агрессор қайси базадан бостириб кираётган бўлса, шу базаларга жавоб зарбаси уришга мажбурдир.

Масаланинг мана шу томонларига сизларнинг эътиборингизни жалб қилмоқчиман, муҳтарам жаноб делегатлар!

Америка самолётларининг агрессив учишлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш муносабати билан Совет ҳукуматининг қуйидаги истакларини айтиб ўтмоқчиман.

Мамлакатлар ўртасидаги ҳар қандай жанжаллар ва ҳатто қонли урушлар ниҳоят сулҳ шартномаси тузиш билан тамомланади. Шуниси яхшики, биз Америка Қўшма Штатлари билан ҳеч қачон урушган эмасмиз. Октябрь революциясидан кейин дарҳол Қўшма Штатларнинг бизга қарши қилган агрессиясигина бундан мустаснодир. Ўша вақтда АҚШ помешчиклар ва капиталистларнинг ағдариб ташланган чирик режимига ёрдам бериш учун ўз қўшинларини бизнинг территориямизга юборган эди. Лекин бу қўшинларни Совет Иттифоқининг ёш Қизил Армияси мамлакатимиз тупроғидан улоқтириб ташлаган эди. Шундан бери бир-биримизнинг ўртамизда ҳарбий тўқнашишлар бўлиш уёқда турсин, ҳатто биз гитлерчилар Германиясига қарши энг қонли урушда биргалашиб урушдик ва шу биргалашиб олиб борилган курашда ғалаба қозондик.

Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари халқлари ўртасида тинчликни таъминлаш учунгина эмас, шу билан бирга халқларимиз ва ҳукуматларимиз ўртасида дўстликни ҳам таъминламоқ учун ҳозир ҳам биз ҳамма чораларни кўрмоқдамиз ва бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўра берамиз. Иккинчи томон ҳам шундай қилишга интиладиган бўлса, биз шундай қилиш жуда мумкин деб ҳисоблаймиз. Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари бир-биридан анча узоқ масофада яшаб турибди, у мамлакат ҳам, бу мамлакат ҳам бой мамлакатлар бўлиб, уларнинг ривожланган экономикаси бор. Шу мамлакатларнинг ҳар қайсиси бундан буён ҳам ўз йўлида, Совет Иттифоқи халқлари ва Америка Қўшма Штатларининг халқи ўзлари танлаб олган йўлда ривожланиб боришлари учун ҳар иккала мамлакатимизда ҳамма нарса мавжуд.

Америка Қўшма Штатларининг Совет Иттифоқига нисбатан қилган агрессив ҳаракатлари тўғрисидаги масала Бош Ассамблеяда муҳокама қилинаётганлигидан муайян доиралар «совуқ уруш» вазиятини авж олдирмоқ учун фойдаланаётганликларини тушунамиз. Шу сабабли, Совет-Америка муносабатларида бундан буён кескинлик туғдирмаслик учун Совет ҳукумати ўз томонидан ҳамма чораларни кўришга тайёр.

Агар Америка Қўшма Штатлари ҳукумати Бош Ассамблеяда, Совет Иттифоқига ва бошқа мамлакатларга қарши қилинган агрессив актлар тўғрисида афсус билдириб, бундан буён АҚШ ҳукумати халқаро ҳуқуқ қоидаларига қаттиқ риоя қилади, Совет Иттифоқининг ва бошқа ҳамма мамлакатларнинг суверенитетини ҳурматлайди, деб ваъда берганида эди, биз бундай ваъдани Америка Қўшма Штатлари бу масалада ўзининг ноҳақ эканлигини эътироф қилди, деб ҳисоблаган бўлур эдик ва бунга қаноатланган бўлур эдик. Шу билан бу масалага хотима бериш мумкин бўлур эди, биз ҳам бу масалани муҳокама қилишни қистаб ўтирмас эдик. Шундай қилиб, ҳаво тозаланган бўлур эди, халқаро кескинлик юмшатилган бўлур эди, кун тартибида турган масалаларни, айниқса қуролсизланиш масаласини тезроқ ҳал қилиш мумкин бўлиб қолур эди.

Агар Америка Қўшма Штатлари ҳукумати ўзининг яхши ниятда эканлигини кўрсатишни истамаса, ўз жосус самолётларини Совет Иттифоқига ва бошқа мамлакатларга юборганлигини қораламаса, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бундай агрессив ҳаракатларни жуда қаттиқ қоралаши лозим, чунки бунда гап энг катта давлатлардан бирининг бошқа мамлакатларга қарши асло мисли кўрилмаган ҳаракатлар қилганлиги устида бораётирки, бу ҳаракатлар ялпи тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун жуда жиддий оқибатлар туғдиради.

Бу хилдаги иғвогарлик можаролари жаҳонни уруш ёқасига келтириб қўймаслиги учун АҚШ нинг бундай сиёсатини қоралаш ва олдини олиш керак. Американинг агрессив учишлари ҳақиқатда ҳатто уруш ёқасининг чегарасидан ҳам ўтиб кетди.

Шу сабабли, жаҳоннинг тақдирини ҳал қилиб берадиган энг ўткир ва чуқур принципиал масалаларни иккинчи ўринга суриб чиқаришга, Бош Ассамблея минбарини эса «совуқ уруш» гарафдорларининг вайсашлари учун бериб қўйишга йўл қўйиш ярамайди. Бундай йўл қўйиш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти учун чинакам шармандалик бўлади-ку, ахир. Шундай қилинадиган бўлса, тинчликнинг мустаҳкамланишини ва халқаро вазиятнинг соғломланишини истаётган халқлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қилинаётган ишлар хусусида қаттиқ ҳукм чиқарадилар ва улар шундай қилишга ҳақлидирлар.

Совет ҳукумати шундай бўлишини истамайди. У, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқларнинг умидини оқлашини, тинчликни мустаҳкамлашнинг жиддий воситаси бўлиб қолишини ва давлатларнинг суверен ҳуқуқларининг содиқ посбони бўлишини истайди.

(Совет делегацияси бошлиғининг нутқи қизғин қарсаклар билан неча марталаб бўлиниб турди).

1960 йил 13 октябрда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясида Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Муҳтарам жаноб раис!
Ҳурматли делегатлар!

Мен шуни айтмоқчиманки, бу ғоят муҳим масалани, мустамлака халқларини озод қилиш масаласини Бош Ассамблеянинг ялпи мажлисида муҳокама қилишга Америка Қўшма Штатларининг вакили розилик берганлиги Совет Иттифоқи делегациясини ғоят мамнун қилди.

Шуни уқтириб ўтмоқчиманки, гап процедура масаласида эмас, балки гап шундаки, мустамлакачилик системасини тугатиш тўғрисидаги декларация моҳият эътибори билан қўллаб-қувватланди. Биз шундай аҳволни таъминлаб беришимиз кераккки, ҳали ҳам мустамлака асоратининг азобини тортаётган халқлар эркинлик ва мустақиллик оладиган бўлсинлар. Ахир, улар бу эркинликни тайёр ош каби олаётганлари йўқ-ку, улар оғир қонли курашда бу эркинликни қўлга киритмоқдалар. Миллион-миллион кишилар бу курашда ҳалок бўлди. Шу сабабли уларга кенгайтирилган Декларация бермоқ керак, бу Декларацияда шу халқларга мустамлака қуллиги нималар келтирганлигини айтмоқ, мустамлака асоратидан халқларни озод қилиш йўлларини кўрсатиб бермоқ, баданнинг қай тусда бўлишидан қатъий назар, қайси динда бўлишидан қатъий назар, ҳамма одамлар—қора танли, оқ танли, сариқ танли одамлар—тенг ҳуқуқли бўлишлари лозимлигини айтмоқ керак.

Яна шуни айтиб ўтмоқчиманки, тузалмайдиган одамлар бўлмайди. Ҳатто энг биринчи мустамлакачилардан бўлган испанлар ва инглизлар каби мустамлакачилар, ҳатто шулар ҳам тузалмайдиган одамлар эмас. Агар уларнинг мияларини яхшилаб тозалаб қўйилса, улар ҳам Бош Ассамблея сессиясида муҳокама қилинаётган масалани тўғри тушуна бошлайдилар, ҳатто улар ҳам бу ҳақдаги таклифни ёқлаб овоз берамиз деб айтишди.

Қаранг, қандай яхши улфатларимиз бор. Коммунистик партия раҳбарлигида иш олиб бораётган бизнинг социалистик давлатимиз мустамлакачилик системасини тугатиш тўғрисидаги таклифни Ассамблея пленумида муҳокама қилиш учун тақдим этди ва биз бу таклифимизни Қўшма Штатлар қўллаб-қувватлаётганлигига ва ҳатто энг уччига чиққан мустамлакачи мамлакат бўлган Буюк Британия биз билан бирга овоз беришига жуда хурсандмиз. Мен уларнинг қўлини қабул қилиб, сиқиб кўришаман. Агар биз бундан буён ҳам шу тарзда ҳаракат қиладиган бўлсак, ҳамма халқлар учун фақат яхшилик қилинган бўлади.

Жаноблар! Агар Ассамблея қуролсизланиш масаласида ҳам худди шу масалада бўлганидек бирёқадан бош чиқарганида эди, қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида битимга келиш йўлида, тасаввур қилишингиз мумкинки, қандай қадам қўйган бўлур эдик! Шу сабабли, мен шундай хулоса чиқаришни илтимос қилар эдимки, жаҳон халқлари бу масалани, инсониятнинг келажаги тўғрисидаги масалани, тинчлик ва уруш масаласини фақат Совет Иттифоқи, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Франция ҳал қилиб бера олади, деб умид қилиб ўтирмасдан, ўз тақдирларини ўз қўлларига олишлари лозим. Бу масала барча кишиларга таалуқли масаладир. Биз энг такомиллашган ва энг катта қирғин кучига эга қуролимиз бўлганлиги билангина фарқ қилиб турибмиз. Лекин энг муҳими ҳали бу эмас. Энг муҳими шуки, агар уруш бошланадиган бўлса, жаҳоннинг ҳамма халқлари бу урушнинг азобини тортади. Шу сабабли, жаҳоннинг ҳамма халқлари мустамлакачилик системасини тугатиш масаласини ҳал қилишда қандай йўл тутишга интилаётган бўлсалар,— интилишгина эмас, балки қандай йўл тутаётган бўлсалар,— қуролсизланиш масаласида, бутун дунёда тинчлик ўрнатиш масаласида ҳам масъулиятни шундай сезиб йўл тутишлари керак.

Илтифотларингиз учун ташаккур!

(Н. С. Хрушчевнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди).

Қуролсизланиш тўғрисида ва Бош Ассамблеянинг бу масалада 1959 йил 20 ноябрдаги резолюциясини бажариш соҳасида вужудга келган аҳвол тўғрисида совет таклифи

Бош Ассамблея,

ҳозирги замон қуроли вайрон қилиш ва узоқ масофаларга отилиш жиҳатидан чексиз кучга эга бўлиб қолган шароитда зўр бериб қуролланишнинг давом этиши ҳамма мамлакатларнинг халқлари учун жуда катта хавф-хатар туғдираётганлигини англаб;

ракета-ядро уруши хавфи олдида ёппасига ва батамом қуролсизланиш проблемаси ҳозирги замоннинг кечиктирилмай ҳал қилишни талаб этаётган энг муҳим масаласи эканлигига амин бўлган ҳолда;

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси XIV сессиясининг ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида 1959 йил 20 ноябрдаги резолюциясини таъкидлаб;

мазкур резолюция бажарилмаганлигини ва уни амалга оширмоқ учун шу дамгача ҳали ҳам тегишли чоралар кўрилмаганлигини афсусланиб қайд қилиб;

ҳукуматларни ёппасига ва батамом қуролсизланиш проблемасини конструктив ҳал қилишга эришмоқ учун ўзларининг бутун куч ва ғайратларини сарфлашга яна даъват қилади ҳамда қуролсизланиш тўғрисида қуйидаги принциплар асосида тезроқ шартнома ишлаб чиқишни ва тузишни тавсия қилади:

ёппасига ва батамом қуролсизланиш барча қуролли кучларни тарқатиб юборишни, барча қурол-яроғларни тугатишни, ҳарбий ишлаб чиқаришни тўхтатишни ўзга мамлакатларнинг территорияларидаги барча ҳарбий базаларни тугатишни, ядро кимё, бактериология ва ракета қуролларини тақиқлашни, бундай қуролларни ишлаб чиқаришни тўхтатишни ҳамда бу қуролларнинг запасларини ва шу қуролларни элтиб қўядиган ҳамма воситаларни йўқ қилиб ташлашни, давлатларда ҳарбий ишларни уюштирадиган органларини ва муассасаларни тугатишни, ҳарбий иш ўргатишни тақиқлашни, ҳарбий мақсадларга маблағлар сарфлашни тўхтатишни ўз ичига олиши лозим;

ёппасига ва батамом қуролсизланиш келишиб олинган тартибда босқичма-босқич ва белгиланган муддатда амалга оширилади;

ядро қуроли ва оддий қурол-яроғлар соҳасига тааллуқли қуролсизланиш тадбирлари шундай бир тарзда мувозанатга келтирилиши лозимки, токи ҳеч бир давлат ёки давлатлар группаси ҳарбий афзаллик ололмайдиган бўлсин ва ҳамма учун баббаравар хавфсизлик таъминланадиган бўлсин;

ёппасига ва батамом қуролсизланиш программасида кўзда тутилган тадбирлар бошдан-охиригача халқаро контроль остида амалга оширилади, бу контролнинг ҳажми қуролсизланиш соҳасида ҳар бир босқичда ўтказиладиган тадбирларнинг ҳажмига ва характерига мувофиқ бўлиши лозим. Қуролсизланиш устидан қилинадиган контролликни ва инспекцияни амалга оширмоқ учун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида ҳамма давлатларнинг иштироки билан халқаро контроль ташкилоти тузилади.

Ёппасига ва батамом қуролсизланиш шароитида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставига мувофиқ халқаро тинчликни ва хавфсизликни сақлаб туришга доир зарур чоралар кўрилиши лозим, шу жумладан, давлатлар ички тартибни сақлаб турмоқ ва гражданларнинг шахсий хавфсизлигини муҳофаза қилмоқ учун мўлжалланган ва ўз ихтиёрларида қолган полиция (милиция) қисмларидан бир миқдорини зарур ҳолларда Хавфсизлик Кенгаши ихтиёрига бериб туриш мажбуриятини ўз зиммаларига олишлари лозим;

халқаро полиция (милиция) қуролли кучларидан тўғри фойдаланилишига ишонч вужудга келтирмоқ учун ва улардан у ёки бу давлатнинг ёхуд давлатлар айрим группасининг манфаатлари йўлида фойдаланиш имкониятига йўл қўймаслик учун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Секретариатининг ва Хавфсизлик Кенгашининг структурасини ўзгартириш зарур деб топилади, токи бу органларда уч группадаги давлатларнинг ҳаммасидан: социалистик мамлакатлардан, Ғарб давлатларининг блокларига аъзо бўлган мамлакатлардан ва бетараф мамлакатлардан баббаравар ҳуқуққа эга вакиллар бўлиши лозим;

ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги шартномани, шу жумладан шартноманинг қатъий бажарилишини таъминлайдиган халқаро контроль ва инспекция системасини ишлаб чиқмоқ учун Совет ҳукуматининг «Ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги шартноманинг асосий қоидалари» ҳақидаги таклифларини ва бу масалага доир бошқа таклифларни Қуролсизланиш комитетига кўриб чиқиш учун юборади.

Янги пул ва товарларнинг баҳоси

ТОВАРЛАР БАҲОСИ ҚАНДАЙ ҚАЙТА ҲИСОБЛАНАДИ, ҚАЙТА ҲИСОБЛАШ ТАРТИБИ ВА МУДДАТИ

СССР Олий Советининг нархлар миқёсини ўзгартириш ва ҳозир муомаладаги пулларни янги пулларга алмаштириш тўғрисидаги қарори социалистик жамиятни янада тез ривожлантириш ва аҳоли кенг табақаларининг турмуш фаровонлигини ошириш манфаатларини кўзлаб чиқарилган. СССР Министрлар Совети «Нархлар миқёсини ўзгартириш ва ҳозир муомаладаги пулларни янги пулларга алмаштириш тўғрисида» қабул қилган қарорида СССР Госпланига, иттифоқчи республикалар министрлар советларига, тегишли министрлик ва ведомстволарга, корхона, муассаса ва ташкилотларнинг раҳбарларига товарлар баҳосини, хизмат тарифларини, иш ҳақи, пенсиялар, нафақалар, стипендияларни ҳамда аҳолининг бошқа даромадларини, шунингдек аҳолининг жамғармаларини, страхование суммаларини, солиқ ва йиғимларни, капитал қурилиш сметалари ва смета-норматив ҳужжатларни қайта ҳисоблаб чиқиш вазифасини юклаган.

СССР Госплани Молия министрлиги билан биргаликда товарлар баҳоси прейскурантлари ва хизмат учун олинадиган ҳақ тарифларини қайта ҳисоблаб бўлди ва нашр этди. Янги прейскурантлар жойларга юборилаётир. Шунингдек автоном республикалар министрлар советлари, меҳнаткашлар депутатлари ўлка, область советлари томонидан тасдиқланадиган товарлар баҳоси ва хизмат тарифларини қайта ҳисоблаш ҳамда прейскурантларини нашр этиш ишлари ҳам тугалланаётир.

Нархлар миқёсининг ўзгартирилиши билан барча кўтара нархлар, ҳисоб (расчёт), ижара, кира, харид нархлари ва чакана баҳолар, шунингдек аҳолига кўрсатиладиган ҳамма хил хизмат учун олинадиган ҳақ: квартира ва коммунал хизмат ҳақлари, барча хил транспорт хизмати, алоқа хизмати, кино, театр кўриш ва бошқа хизматлар учун тўланадиган ҳақлар ҳозирги даражадан ўн баравар камаяди.

Айни вақтда аҳолининг давлатдан, давлат ва кооператив корхоналари, ташкилотларидан ва колхозлардан иш ҳақи, колхозчиларнинг меҳнат ҳақи, пенсия, нафақа стипендия ва шу сингарилар тарзида оладиган барча пул даромадлари шу нисбатда, яъни ўнга бир нисбатида қайта ҳисобланади.

Шундай қилиб, аҳоли ўз иш ҳақи ва бошқа даромадларига илгари қанча товар сотиб олиши мумкин бўлса, янги нархлар жорий этилгач ҳам худди шунча нарса сотиб олаолади, коммунал, транспорт, тамошахона ва бошқа корхона ҳамда ташкилотлар хизматидан илгаригича фойдаланиш имкониятига эга бўлади. Товарлар нархининг ва аҳоли даромадининг бундай тартибда қайта ҳисобланиши аҳоли ва давлат манфаатларига тўла мувофиқдир.

Яқин орада барча магазин, палатка ва ларёклар ҳар бир товарнинг янаги йил бошидан бошлаб жорий этиладиган нархи кўрсатилган прейскурантларни олади.

ҚАЙТА ҲИСОБЛАШДА БАЪЗИ ТОВАРЛАРНИНГ НАРХИ ОШИРИЛМАЙДИМИ?

Товарларнинг баҳоларини ва хизмат таърифларини қайта ҳисоблашда тегишли ташкилотлар партия ва ҳукуматнинг **нархларнинг янги миқёсига ўтишда аҳоли ҳам, давлат ҳам зарар кўрмаслиги керак,** деган тўғридан-тўғри кўрсатмасига амал қилдилар. Нархлар миқёсининг ўзгартирилиши нархларнинг умумий даражасини ёки айрим товарларнинг нархлари даражасини ҳеч қандай ўзгартирмаган ҳолда, ҳамма нархларни ўнга бир нисбатида қайта ҳисоблашдан иборатдир.

Шундай қилиб янги масштабдаги нархлар белгиланганда айрим товарларнинг баҳоси оширилади, деган гумонлар ҳеч қандай асосга эга эмас. Янги прейскурантларда кўрсатилган саноат ва озиқ-овқат товарларининг нархлари билан танишиб чиққач, бунга тезда ишонч ҳосил қилиш мумкин.

Масалан, ҳозир амалдаги прейскурантга кўра шаҳарларда бир метр «метро» трико 451 сўм сотилаётган бўлса, янги нашр этилган № 032 прейскурантга кўра, шу газмолнинг баҳоси янги йилдан 45 сўм 10 тийин, бир метри 392 сўм сотилаётган «ударник» трико 39 сўм 20 тийин; 376 сўмлик бостон 37 сўм 60 тийин; 351 сўмлик «прима» габардин 35 сўм 10 тийин, 380 сўмлик аёллар «столичний» драпи 38 сўм белгиланган.

Ип газламалар баҳоси ҳам худди шундай қайта ҳисобланган. Буни ҳам шаҳарлар учун белгиланган № 030 прейскурантдан билиш мумкин. Масалан, ҳозир гулли ёки сидирға читнинг бир метри 5 сўм 30 тийинга сотилаётган бўлса, янги нархда у 53 тийин туради. 7 сўм 90 тийинлик мадаполам-муслин, оҳорланган ва гулли миткаль 79 тийин; 11 сўм 60 тийинлик сидирға бўялган ва гулли сатин 1 сўм 16 тийин, 4 сўм 90 тийинлик оҳорланган сочиқбоп вафли газмол 49 тийин туради.

Ҳозир «Саратов-2» холодильниги 1500 сўм сотилаётир. 092 номерли янги прейскурантга кўра бу холодильник 150 сўмдан; 2000 сўмлик «ЗИЛ» холодильниги 200 сўмдан, 3100 сўм турадиган янги маркадаги катта ҳажмли «ЗИЛ-Москва» холодильниги 310 сўм, 650 сўмлик «Уралец» пилесоси 65 сўм, ҳозир 1000 сўмдан сотилаётган «Тула-2» кир ювиш машинаси эса янги прейскурант бўйича 100 сўмдан сотилади.

Радиотоварлар баҳоси ҳам худди шундай қайта ҳисобланган (прейскурант № 084). Бошқа товарларнинг нархлари ҳам шу тартибда қайта ҳисобланди. Автомашиналар нархи даражаси ҳам ўзгармайди, буни 086 номерли прейскурантдан билиш мумкин.

Юқоридаги мисоллардан кўриниб турибдики, **янги прейскурантларда нархлар ҳеч қандай оширилган эмас.**

ЯНГИ НАРХ БЕЛГИЛАНАЁТГАНДА БИР ТИЙИНДАН КАМ СОН ЧИҚСА ҚАНДАЙ ҚИЛИНАДИ?

Бу масалани ҳукумат кўриб чиқди ва бундай ҳолларда нархларни бир тийингача яхлитлаштиришга қарор қилди. Бунда **тийин устидаги каср ярим тийиндан кам бўлса, у ҳолда бу каср ҳисобланмайди ва баҳо тийинга туширилади, агар каср сон ярим тийин ва ундан кўпроқ бўлса, бу каср тийинга оширилади.**

Аҳоли манфаатини кўзлаб, жавдар нон, жавдари-буғдой нони, буғдой ун нони ва турли унлардан тайёрланган нон маҳсулотлари, сут, кефир ва бошқа сут маҳсулотлари, бир хил юмшоқ пишлоқ, болаларга овқат бўладиган продукталар ва бошқа товарларнинг чакана нархларини аҳоли фойда кўрадиган қилиб яхлитлаштириш кўзда тутилаётир.

Масалан, иккинчи поясда (Москва ҳам шу поясга киради) тортиб сотиладиган жавдар ноннинг бир килограмми ҳозир 1 сўм 24 тийин турса, 001 номерли прейскурантга асосан янги пулда шу ноннинг бир килоси 12 тийин; бир донаси 1 сўм 55 тийиндан сотилаётган жавдар нон эса 15 тийин туради.

Сортли ундан тайёрланадиган ноннинг баъзи сортларининг баҳосини яхлитлаштиришда нарх арзонлаштирилган. Биринчи сорт ундан тайёрланган 400 граммлик қирқма батон ҳозир иккинчи поясда 1 сўм 35 тийин сотилаётир, янги прейскурантда бу батоннинг баҳоси 13 тийинга, биринчи сорт ундан тайёрланган 500 граммлик оддий батоннинг баҳоси эса 1 сўм 55 тийиндан 15 тийинга келтирилган. **Сут, кефир, сут-қатиқ маҳсулотлари, болалар озиқ-овқатлари ва бошқа болалар ассортименти товарлари нархлари ҳам худди шу тартибда яхлитлаштирилган.**

Ноннинг айрим сортлари, асосан сортли ундан тайёрланган нонлар нархининг каср тийинларини яхлитлаштиришда каср сон тийинга оширилган. Масалан, биринчи сорт ундан тайёрланадиган 200 граммлик шаҳар булкаси ҳозир 65 тийин, қайта ҳисобланганда эса 7 тийин, биринчи сорт ундан тайёрланган, қолипда пиширилган буғдой уни нонининг бир килограмми ҳозир 2 сўм 65 тийин, янги нархда эса 27 тийин сотилади ва ҳоказо.

АҲОЛИ 100, 200, 500 ГРАММЛАБ, ЯЪНИ ЧАКАНАЛАБ СОТИБ ОЛАДИГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ ТОВАРЛАРИНИНГ НАРХИ ҚАНДАЙ ЯХЛИТЛАШТИРИЛАДИ?

Мол ёғи, сут товарлари, маргарин, ўсимлик мойи, колбаса маҳсулотлари ва чала дудланган маҳсулотлар, қанд, кондитер маҳсулотлари ва бошқа баъзи маҳсулотлар ана шундай товарлар қаторига киради.

Ҳукумат аҳолининг ҳисоблашига ва чакана савдо тармоқларига қулайлик туғдириш мақсадида юқорида санаб ўтилган чаканалаб тортиб сотилаётган озиқ-овқат товарларининг чакана нархларини қайта ҳисоблашда 100, 200 граммлаб, зарур ҳолларда эса 500 граммлаб сотишга мўлжаллаб яхлитлаштиришни мақсадга мувофиқ деб топди. Бунда мазкур товарларнинг амалдаги чакана нархларининг ўртача даражаси сақланиб қолади.

Масалан, иккинчи поясда ярим литр сут ҳозир 1 сўм 45 тийин, янги пулда эса у 14 тийин туради, овқатга ишлатиладиган юқори сортли маргариннинг юз грамми ҳозир 1 сўм 48 тийин, янги пулда эса 15 тийин, биринчи сорт маргариннинг юз грамми ҳозир 1 сўм 43 тийин — янги пулда 14 тийин, ярим дудланган польск колбасанинг юз грамми ҳозир 1 сўм 65 тийин — янги пулда эса 16 тийин туради ва ҳоказо. Шунга мувофиқ бир литр сут 28 тийин, юқори сортли маргариннинг бир килограмми 1 сўм 50 тийин, биринчи сорт маргариннинг бир килограмми 1 сўм 40 тийин, польск колбаса эса 1 сўм 60 тийин туради.

Нархларни қайта ҳисоблашнинг ва каср сонли тийинларни яхлитлаштиришнинг юқоридаги тартиби бу нархларнинг умумий даражасини ўзгаришсиз сақлашга ва аҳоли ҳеч қандай зарар кўрмаслигига имкон берди.

Бунинг устига, **нархлари иттифоқ ва республика ташкилотлари томонидан тасдиқланадиган товарлар бўйича, дастлабки ҳисобларга кўра, аҳоли ҳозир амалда бўлган нархлар ҳисобидан йилига 115 миллион сўм фойда кўради.**

Нархлар миқёсини ўзгартириш ва ҳозир муомаладаги пулларни янги пулларга алмаштириш юзасидан ўтказилаётган тадбирлар совет пул системасининг ва Совет Иттифоқи молиясининг янада такомиллаштирилишига, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлашга, корхона ва муассасаларнинг бутун хўжалик фаолиятида тежамлиликни янада кучайтиришга, совет сўмининг харид қувватини оширишга ҳамда бошқа тадбирлар билан бирга мамлакатимиз социалистик экономикасининг муваффақиятли равишда ривожланишига, халқ фаровонлигининг ошишига хизмат қилади.

В. ГАРБУЗОВ,
СССР Молия министри.
(«Правда», 12 октябрь).

ШВЕЙЦАРИЯ ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИ ТОШКЕНТДА

Тинчликни ҳимоя қилиш Миллий комитетининг раиси Артур Виллар бошлиқ Швейцария тинчлик тарафдорлари делегацияси Тошкентга келди. Меҳмонлар республика пойтахтига келган биринчи кунда тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитети ҳамда чет эл мамлакатлари билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг аъзолари ва активистлари билан учрашдилар. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛАРИ КУБАЛИК ДЎСТЛАРНИ КУТИБ ОЛДИЛАР

«Куба яшасин, янкилар йўқолсин!». Қаҳрамон халқ озодлигининг рамзи бўлиб қолган бу сўзлар 13 октябрда Тошкент тўқимачилик комбинатида янграб турди. Куба тўқимачилар касаба союзи Миллий федерациясининг секретари, Куба революцион Меҳнат конфедерацияси секретарининг ўринбосари Эктор Карбонель бошчилигидаги Куба тўқимачилари касаба союз миллий федерациясининг делегацияси бутун кун бўйи корхона коллективининг меҳмони бўлди.

Дўстона халқ вакилларини комбинат ишчилари ва мутахассислари зўр шодлик билан кутиб олдилар. Меҳмонларга йигирув, тўқув ва читга гул босиш фабрикалари, механика заводи, корхонанинг маданий-маиший муассасалари кўрсатилди.

Делегация аъзолари комбинатда ишлаётган техника, Тошкент тўқимачиларининг меҳнат шароити билан батафсил танишдилар.

Тушки овқат танаффуси вақтида меҳмонлар читга гул босиш фабрикасига келганларида уларни ишчиларнинг катта группаси қуршаб олди. Жонли суҳбат вақтида Эктор Карбонель ўзи ва унинг йўлдошлари комбинатда кўрган ҳамма нарсалардан ҳайратда қолганликларини айтди. Совет тўқимачиларининг тажрибаси, деди делегация раҳбари, кубаликлар учун илҳомлантирувчи намуна бўлиб хизмат қилади.

(ЎзТАГ).

БАСКЕТБОЛЧИЛАРНИНГ ХАЛҚАРО УЧРАШУВЛАРИ

14 октябрда республикамиз пойтахтига Афғонистон баскетболчиларининг терма миллий командаси келди. Тошкент аэродромида меҳмонлар қизғин кутиб олинди. Афғон спортчилари Совет Иттифоқидаги биринчи учрашувларини Тошкентда ўтказадилар. 15—16-октябрда улар маҳаллий Армия спорт клуби ва «Локомотив» жамияти командалари билан мусобақалашадилар. Шундан сўнг афғон спортчилари Қирғизистон пойтахти Фрунзега жўнайдилар. (ЎзТАГ).

Телевизор экранида

15 ОКТЯБРДА

18.00. Афғонистон (миллий терма) ва Армия спорт клуби (Тошкент) командалари ўртасида баскетбол бўйича халқаро учрашув олиб кўрсатилади.

19.00. Ўқувчилар учун рус тилида концерт.

19.25. Сўнгги ахборот.

19.45. «Меҳнаткашларнинг саволларига жавоблар». Ўзбекистон ССР Молия министрининг ўринбосари М. Ф. Аношкиннинг чиқиши.

19.55. Киноповесть — «Шумава короли».

21.25. Эстрада концерти.

21.55. Мақомлардан парчалар.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/X да **Зайнаб ва Омон.** СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Ҳалима Носирова** ва СССР халқ артисти **Саодат Қобилова** қатнашади, 16/X да кундуз **Севилья сартароши,** кечқурун **Жизель.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— 15/X да **Имон,** 16/X да **Бой ила хизматчи.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 16/X кундуз соат 1 яримда мактаб музика абонементи бўйича 4, 5, 6-синфлар учун ўзбек тилида: **«Музика билан биринчи танишув»** деган темада **суҳбатли концерт.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Катта цирк томошалари.** Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади.

Таманго — қишки «ВАТАН» (кеч соат 6, 8 ва 10 да), «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч 8 ва 10 да).

Оддий воқеа — қишки НАВОИЙ номли (кундуз соат 3-20 ва кеч 8-40 минутда), «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), қишки «ВАТАН» (эрталаб 10-20 минут, кундуз 12, 2 ва 4 да), «ИСКРА» (кеч соат 5 дан), ёзги «ВАТАН» (кеч 7-40 минут ва 9 яримда), ёзги НАВОИЙ номли (кеч 7 да), ТЕЛЬМАН номли (кеч 7-40 минутда), СТЕПАН РАЗИН номли (кеч 9 яримда).

Текстильная кўча, 9- уйда турувчи **Янис Зисис Павловскийнинг** Аброр Ҳидоятов кўчаси, 48- уйда турувчи Людмила Яковлевна Риковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ"
4-БЕТ, 15 ОКТЯБРЬ, 1960 ЙИЛ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Редакциямизнинг АДРЕСИ:
Тошкент, «Правда Востока» кўчаси. 26. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими, Маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот. бўлими — 29040, 50. Секретариат—34808, 115, Эълонлар бўлими —28142.

Р. 10138. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётнинг босмахонаси. Нашр. А. 1894.